

Metodika nastave likovne kulture: Proživljavanje i istraživanje emocije tuge kroz likovni proces

Marinčić, Nikola

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Fine Arts / Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:215:557669>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-13**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Fine Arts in Zagreb](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
AKADEMIJA LIKOVNIH UMJETNOSTI
Diplomski sveučilišni studij
Nastavnički odsjek, Likovna kultura

DIPLOMSKI RAD

**PROŽIVLJAVANJE I IZRAŽAVANJE EMOCIJE TUGE KROZ
LIKOVNI PROCES**

Nikola Marinčić

Mentorica: doc. art. Ida Loher

SAŽETAK

Svrha ovog diplomskog rada bila je istražiti kako djeca izražavaju svoje emocije u školi s fokusom na tugu. Tuga je jedna od primarnih emocija i kao takva ključna za zdravo funkcioniranje pojedinca i naše preživljavanje. Unutar kurikulumskih dokumenata kojima se određuje sadržaj osnovnoškolskog obrazovanja u hrvatskoj definiran je i precizno strukturiran odgojni aspekt koji se u među ostalom bavi i emocijama, odnosno načinima kako učenici trebaju razvijati svoju svijet o njima. No s obzirom da je u praksi školski sistem fokusiran na obrazovni aspekt, odgojni često biva zapostavljen, a samim time i odgoj o emocijama. Iz tog se razloga ovo istraživanje bavilo proučavanjem izraza emocije tuge kod učenika, kako oni reagiraju na nju, te imali li uopće potrebe za razgovor o njoj. Cilj je bio uspostaviti dijalog s učenicima o njihovom doživljaju tuge te kroz rezultate doći do zaključka je li potrebno o njoj raspravljati i baviti se njome u nastavi. Rezultati istraživanja odgovorili su na sljedeća pitanja:

Koliko su djeca spremna izraziti tugu u sklopu nastave?

Kako učenici izražavaju tugu kroz problemski zadatak u nastavi likovne kulture?

Kakvi su njihovi stavovi oko emocija tuge?

Istraživanje je provedeno kroz dvije faze kroz tri nastava dvosata u svakoj. Odvijalo se u dva 7. razreda, jedan s dvadeset i jednim učenikom, drugi s petnaest. Od instrumenata za istraživanje korišteni su: radni listići, ilustrirane karte, zadaci za učenike, analiza učeničkih radova i likovnih reprodukcija, bilješke i promatranja s nastavnog sata.

Prema rezultatima istraživanja vidi se problem kod teškoće izražavanja i ponekad nerazumijevanja emocije tuge. No također se među učenicima iskazala potreba za razgovor o njoj ili dijeljenjem iskustva.

Ključne riječi: tuga, odgoj, nastava likovne kulture, emocionalni izražaj

SUMMARY

The purpose of this thesis was to explore how children express their emotions in school, with a focus on sadness. Sadness is one of the primary emotions and, as such, is crucial for the healthy functioning of an individual and our survival. Within the Croatian school curriculum, there is an educational component that, among other things, deals with emotions and is supposed to raise students' awareness of them. However, given the curriculum's focus on the academic aspect, the educational aspect is often neglected in practice, along with the education about emotions. For this reason, this research focused on studying how students express the emotion of sadness, how they react to it, and whether they even feel the need to talk about it. The aim was to establish a dialogue with students about their experience of sadness and, through the results, to conclude whether it is necessary to discuss it and incorporate it into teaching. The research answered the following questions:

How willing are children to express sadness within the classroom setting?

How do students express sadness through problem-solving tasks in art classes?

What are their attitudes toward the emotion of sadness?

The research was conducted in two phases, over three two-hour sessions in each. It took place in two 7th-grade classes, one with twenty-one students, and the other with fifteen. The research instruments used included: worksheets, illustrated cards, tasks for students, analysis of students' work and art reproductions, notes, and observations from the class. The research results indicate difficulties in expressing and sometimes understanding the emotion of sadness. However, there was also a need among students to talk about it or share experiences.

Keywords: sadness, education, art class, emotional expression

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1.
2. TEORIJSKI DIO.....	2.
2.1. Funkcija škole.....	2.
2.2. Izražavanje emocija u školi i socijalizacija.....	2.
2.3. Posljedice suzbijanja emocija.....	3.
2.4. Mogućnost školstva u ublažavanju emocija.....	5.
2.4.1. Uloga nastavnika	5.
2.5. Uloga kreativnog izražavanja.....	6.
3. EMPIRISKO ISTRAŽIVANJE.....	8.
3.1 Ciljevi istraživanja.....	8.
3.2 Uzorak istraživanja.....	8.
3.3 Metode i instrumenti istraživanja.....	8.
3.4 Oblici rada i nastavne metode.....	10.
3.5 Opis tijeka istraživanja.....	10.
3.5.1 Prva faza.....	10.
3.5.1.1 Prvi nastavni dvosat.....	11.
3.5.1.2 Drugi nastavni dvosat.....	11.
3.5.1.3 Treći nastavni dvosat.....	12.
3.5.2 Druga faza	12.
3.5.2.1 Pravi nastavni dvosat.....	12.
3.5.2.2 Drugi nastavni dvosat.....	13.
3.5.2.3 Treći nastavni dvosat.....	13.
4. REZULTATI.....	15.
4.1. Analiza prve faze.....	15.
4.1.1. Prvi nastavni dvosat.....	15.
4.1.2. Drugi nastavni dvosat.....	16.
4.1.3. Treći nastavni dvosat.....	20.
4.1.4. Rasprava.....	29.
4.2. Analiza druge faze.....	30.
4.2.1. Prvi nastavni dvosat.....	30.
4.2.2. Drugi nastavni dvosat.....	34.

4.2.3. Treći nastavni dvosat.....	37.
4.2.4. Rasprava.....	43.
5. ZAKLJUČAK.....	45.
6. LITERATURA.....	46.
7. DODATNI PRILOZI.....	47.
7.1. Pisane pripreme prva faza.....	47.
7.1.1. Prvi nastavni dvosat.....	47.
7.1.2. Drugi nastavni dvosat.....	60.
7.1.3. Treći nastavni dvosat.....	75.
7.2. Pisane pripreme druga faza	90.
7.2.1. Prvi nastavni dvosat.....	89.
7.2.2. Drugi nastavni dvosat.....	103.
7.2.3. Treći nastavni dvosat.....	118.

1.UVOD

Emocije kao takve nisu još posve jasno definirane. Oatley i Jenkins (1998.) govore o emocijama kao stanju spremnosti na djelovanje, one su ono što određuje prioritete i potiče stvaranje planova. Ključne su za snalaženje osobe u socijalnim situacijama ali su i direktno vezane uz motivaciju. Podsvjesno ćemo tražiti i biti motivirani stvarima koje nas usređuju, a negativna iskustva ćemo izbjegavati. Kultura ima veliki utjecaj na percepciju emocija u društvu, te postoje značajne razlike između kultura (npr. najlakša podjela je na istočni i zapadni svijet). U zapadnom svijetu emocije se još uvijek promatraju s velikom dozom sumnjičavosti u odnosu na razum ali se istovremeno cijene kao izraz autentičnosti, dakle imamo dihotomiju u stavu prema emocijama. (Oatley i Jenkins 1998.)

Ekman (1957.) ustanovio je sedam primarnih emocija: strah, ljutnju, tugu, gađenje, prezir, iznenađenje i veselje. Ovo istraživanje usmjereno je na tugu koja se najčešće javlja kada iskusimo gubitak i navodi nas da se povučemo. Kao jedna od primarnih emocija ona nam služi za preživljavanje, no ona se može javiti i kada nam život nije ugrožen u obliku sekundarnih ili socijalnih emocija. One nastaju direktno iz primarnih emocija i razvijaju se kroz stjecanje iskustva u životnim situacijama. Za tugu to su emocije poput: pogođenosti, posramljenosti, pokajanja, prevarenosti, odbačenosti, dezorijentiranosti, žalosti, ljubomore, nostalgije itd... Pošto je reakcija na tugu povlačenje, važno ju je osvijestiti i proživjeti. U suprotnom pojedinac riskira razvijanje težih poremećaja poput anksioznosti i depresije koji mogu trajno narušiti stabilnost funkcioniranja pojedinca. (Oatley i Jenkins 1998.)

Kao glavna ustanova zadužena za odgoj i obrazovanje djece škola ima dužnost pripremiti učenike za funkcioniranje u društvu. U među ostalom to obuhvaća i razvitak emocionalne inteligencije, njenu primjenu ali i pomoć pri razumijevanju i reguliranju emocija. Učenici provode velik dio svog djetinjstva u školskom sustavu i postoji dovoljno vremena da škola uoči potencijalne učenike s emocionalnim poremećajima i pomogne im u nošenju s njima. Često zbog usmjerenosti škole na obrazovni aspekt odgojni aspekt (u koji spadaju emocije) biva stavljen u drugi plan ili zanemaren (Tasevski 2023.). Oatley i Jenkins (1998.) govore o terapijskim i emocionalnim mogućnostima umjetnosti zbog čega se ističe predmet likovne kulture koji zbog svog kurikuluma ima dobru podlogu za razumijevanje i primjenu emocija kao i pomoć učenika pri njihovom izražavanju.

2. TEORIJSKI DIO

2.1. Funkcija škole

Škola treba funkcionirati kao ustanova koja priprema učenike odnosno djecu za danji život. To čini kroz dva ključna aspekta, obrazovni i odgojni. Obrazovni dio je prenošenje i usvajanje novih znanja, vještina i sposobnosti, te razvitak kritičkog razmišljanja i samostalnog donošenja zaključaka. Drugi dio je odgojni aspekt koji se bavi socijalizacijom, usvajanjem pozitivnih vrijednosti, razvitkom karaktera i zdravog ega. U idealnoj školi oboje su podjednako zastupljeni, no radi prevelike fokusiranosti na obrazovni aspekt, odgojni često ostaje zapostavljen (Tasevski 2023.). Škola kao ustanova koja spaja velik broj pojedinaca u isti prostor uvijek će imati prisutan odgojni aspekt unutar svojeg funkcioniranja i bez direktnog bavljenja njima od strane nastavnika. Djeca su sposobna i sama bez utjecaja nastavnika istražiti socijalni dio školskog života, no problem nastaje kada se zbog nerazumijevanja krenu negovati krive vrijednosti. Škola ne treba strogo moderirati djecu ali treba aktivno promovirati i nagrađivati vrline u društvu, poučiti djecu kulturi i lijepom ponašanju te kako samostalno procijeniti socijalnu situaciju i prilagoditi se njome tako da nitko nedužan ne bude povrijeđen.

Unutar različitog spektra osobnosti koje se javljaju među djecom postoje oni koji intuitivno dobro funkcioniraju u društvu ali postoje i oni kojima treba dosta pomoći kako bi se snašli i orijentirali u njemu. Također postoje i slučajevi kada se zbog nerazumijevanja javlja agresija što dalje ugrožava funkcioniranje školske zajednice. Zanemarivanje djece kojoj treba pomoć u socijalizaciji može biti kobno za njihov daljnji razvitak. Velike su šanse da će oni i dalje postati članovi društvene zajednice ali isto tako postoji rizik za trajne posljedice u njihovim društvenim odnosima (Oatley i Jenkins 1998.).

2.2. Izražavanje emocija u školi i socijalizacija

Način na koji je škola ustrojena već u svojoj zamisli ima socijalizaciju djece. Ona okuplja velik broj djece u manje skupine koje neizbježno izazivaju različite socijalne situacije. Djeca unutar velike školske zajednice stvaraju vlastite manje zajednice, unutar školskih pravila stvaraju vlastita pod pravila. Ovdje nastaju prva dugoročna prijateljstva i povezanosti van obiteljskog života i ostvaruju se prvi osjećaji autonomije. Kroz te povezanosti ona istražuju svijet, dijele iskustva i kroz njih izražavaju svoja mišljenja i emocije. Škola stvara dobre uvjete za postepeno upoznavanje sa socijalnim dijelom života i općenitog funkcioniranja u društvu. Tijekom perioda školovanja djeca će biti primorana

reagirati na različite načine u različitim situacijama, no s takvim skupom različitih interakcija na jednom mjestu postoji i rizik razvijanja štetnih socijalnih okolnosti. Učenici mogu završiti potlačeni i zlostavljani, s neiskustvom u socijalnim situacijama lako je i pogrešne odluke doživjeti kao ispravne ili normalne. Potlačena djeca će početi izbjegavati socijalizaciju i izolirati se od ostatka zajednice (Oatley i Jenkins 1998.). Iz tog razloga učitelji moraju biti sveprisutni unutar škole, ne moraju provoditi strogu kontrolu ili opresiju ali trebaju moći intervenirati u ključnim trenutcima ako je to potrebno.

Ako unutar jednog razreda vlada zdrava socijalna klima učenici će biti opušteni i otvoreno dijeliti svoja iskustva uključujući i emocije. Puno lakše je dijeliti svoje vesele ili zanimljive trenutke, to je nešto preko čega se većina može povezati i uživati, no jednako tako je važno moći izraziti svoje bolne trenutke, svoje nesigurnosti ili tugu bez da se osjećamo izolirano ili odbačeno. Podijeliti svoje teške trenutke dijete neće sa svakim, to je često rezervirano samo za roditelje ili usku grupu prijatelja, no važno je ostvariti tu razinu povjerenja prema nekome unutar škole, a način na koji se vodi nastava može potaknuti učenike na međusobno dijeljenje takvih tema.

2.3. Posljedice suzbijanja emocija

Jedna od socijalnih vještina čiji se rani znakovi pokazuju već od dobi od četiri godine je prikrivanje emocija, odnosno razlikovanje između onoga što osjećamo i onoga što pokazujemo. U početku djeca prikrivaju primarno emocije koje doživljavaju kao negativne no kasnije kako ovladavaju ovom vještinu počnu prekrivati i one koje doživljavaju kao pozitivne. Prikrivanje emocija se razvija zbog socijalnog pritiska. Djetetova reakcija na neku situaciju ili podražaj može utjecati na danji razvitak situacije i ako ona prosude da iskreno izražavanje može ugroziti njihov željeni ishod mogu odlučiti prekriti svoje osjećaje i pokazati neke druge (Oatley, Jenkins, 1998) . Ovo samo po sebi je vrijedna vještina i potrebna je za normalno funkcioniranje u društvu. Razne okolnosti nas mogu dovesti u nezgodne pozicije i mi moramo moći kontrolirati svoje reakcije. Problem s ovim kod djece je što oni u svrhu ostvarivanja cilja mogu prekriti ključne stvari koje bi mogle ugroziti njihov željeni ishod npr.: prešućivanje bola u trbuhu kako bi se mogli ići van igrati. Djeca su svjesna da ako spomenu bol svojim roditeljima vrlo vjerojatno ih neće pustiti van na igru, tako da suzbijaju kako se osjećaju u svrhu svog cilja. Ovo je usko vezano uz privrženost djeteta, odnosno koliko se ono sigurno osjeća oko svog roditelja, najčešće majke. Ako se dijete osjeća sigurno, odnosno ima „sigurnu privrženost“

otvorenije će komunicirati svoje emocije i stanja te biti sklonije i sigurnije u istraživanju drugih iskustava, komunikacija s roditeljima je tada stabilnija i iskrenija. Ako se dijete osjeća nesigurnije oko roditelja („ambivalentna privrženost“ ili „izbjegavajuća privrženost“) komunikacija s njima može biti otežana i emocionalne reakcije teže za kontrolirati. Dakle stil privrženosti može se povezati s načinom na koji djeca reguliraju emocije. Zdravi odnosi s roditeljima omogućuju djeci razvitak zdravih unutarnjih sistema za regulaciju emocija dok nezdravi imaju suprotni učinak (Oatley, Jenkins, 1998.). Djeca kako odrastaju i razvijaju mogućnost govora prestaju se oslanjati isključivo na geste i fizičke reakcije kako bi se izrazila već kreću koristiti riječi. Kako uče govoriti počinju komunicirati svoje osjećaje, pričaju o stvarima koje ih uznemiruju ili ljute, što kasnije može oblikovati njihov odnos s roditeljima. Što se dijete osjeća sigurnije u komunikaciji s njima to će otvorenije pričati o svojim osjećajima, potrebama i frustracijama čime se razvijaju unutarnji procesi regulacija emocija (potaknutim od strane roditelja), te se kasnije internaliziraju (Oatley, Jenkins, 1998.). Dakle, regulacija emocije nije nešto kroz što pojedinac prolazi sasvim sam, važna je prisutnost osoba kojima on vjeruje kako bi imao podršku u cijelom procesu. U slučaju da nastanu poremećaji u regulaciji emocija što znači da “ljudi ne mogu ili prilagoditi ili kontrolirati svoje emocije“ (Oatley i Jenkins 1998, str. 192.), pojedinac nema sposobnost modulacije unutarnjeg iskustva. Na primjer za depresiju to znači da ne mogu regulirati svoj doživljaj tuge (Oatley, Jenkins, 1998). Regulacija emocija čini velik dio funkcioniranja u odraslom životu. Osobe će biti suočene s puno intenzivnih emocionalnih iskustva koje će morati procesuirati, ako osoba nema dobru regulaciju emocija može doći do preplavljujućih emocija ili do osjeća udaljenosti od tih zbivanja. Potiskivanjem osoba umrtvljuje svoju regulaciju emocija i iskrivljuje vlastitu percepciju i sjećanje događaja. Jedino kroz istinsko proživljavanje događaja i procesuiranjem ih onakvima kakvima jesu možemo iskusiti pravu tugu, popratne reakcije (npr. plakanje) i prihvatiti taj događaj kao dio svog života bez trajnih negativnih posljedica (Oatley, Jenkins, 1998.). U slučaju da osoba razvije internalizirane ili eksternalizirane poremećaje u dječjoj ili adolescentnoj dobi postoji veliki rizik da će te poremećaje zadržati kroz trajanje svog života. Osobe s poremećajima često nisu sposobne imati zdrave odnose s drugim ljudima oko sebe i mogu postati loši partneri ili loši roditelji što opet može prouzročiti sljedeću generaciju mladih ljudi s poremećajima (Oatley, Jenkins, 1998).

2.4. Mogućnosti školstva u ublažavanju posljedica

Emocije su jedan od načina na koji istražujemo nama nepoznate okolnosti, ovisno o našim emocionalnim reakcijama prilagoditi ćemo svoje ciljeve i ponašanje. Isto tako djeca kojoj se prve ozbiljne samostalne socijalizacije događaju u osnovnoj školi koriste emocije kako bi se orijentirali u nepoznatom okruženju. Ovisno o tome kakav im je odgoj bio kod kuće, djeca će drugačije pristupiti svojim vršnjacima. Neki će biti direktni i odmah tražiti socijalne veze dok će neki biti sramežljivi i vrlo oprezno stupati u komunikaciju ili ju pak potpuno izbjegavati. Ako okolina dobro reagira na djetetove pokušaje i signale ono može to protumačiti kao dobar znak i početi hrabrije postupati u socijalnim interakcijama. Socijalizacija je neprestano ispitivanje, tumačenje i reagiranje, što su djeca tome više uspješno izložena to se samopouzdanije kreću u tom području. Razvijaju predodžbu tuđih emocija, spoznaju kako su i gdje neke emocije prikladne, dok druge nisu, koje će emocije služiti njihovim ciljevima, a koje neće (Oatley, Jenkins, 1998.).

Dokazano je da ukoliko djeca imaju osobe s kojima mogu ostvariti bliski odnos to može ublažiti negativne posljedice odrastanja u lošem kućanstvu. Vrlo često su to braća i sestre s kojima su bliski ili baka i djed, no bliske veze se mogu formirati i u školi kroz bliska prijateljstva (Oatley, Jenkins, 1998) . Još jedan aspekt u kojemu škola može pomoći svojim učenicima na generalnoj razini je kroz angažman zajednice; da škola ne funkcionira kao zasebno tijelo nego da uključuje i roditelje i učenike u školske aktivnosti. Da gradi širu zajednicu u kojoj se ljudi susreću izvan okvira nastave, ali i da uključuje roditelje čija djeca pohađaju školu u njeno funkcioniranje. Jedan od velik problema djetetu može biti neusklađenost vrijednosti u domu roditelja i vrijednosti školske ustanove. Dovodeći roditelje i ustanovu u bližu komunikaciju i ravnopravnije odnose djetetu postaje lakše i manje zbunjujuće funkcionirati u oba područja, što pak olakšava njegovu regulaciju emocija, stvaranje socijalnih veza i opći razvitak, čime se ublažavaju potencijalne posljedice nastale u kućanstvu (Oatley, Jenkins, 1998.).

2.4.1. Uloga nastavnika

Nastavnik je prvi direktni kontakt učenika s osobom od autoriteta u školskoj zajednici. Djeca poistovjećuju nastavnike sa školom i kroz to se stvara podjela u odnosu nastavnik-učenik gdje nastavnik ne služi samo kao osoba koja prenosi znanje već osoba koja predstavlja školsku ustanovu i time potencijalno stres. Kako bi se izbjegao stresan odnos između učenika i nastavnika potrebno je

pokazati kako su nastavnici isto ljudi, i isto tako imaju razumijevanja za probleme učenika, odnosno potrebno je pokazati empatiju (Chabot i Chabot, 2009.). Osim što ona olakšava učenicima njihovo izražavanje, smanjuje stres koji se neizbježno javlja. Škola kroz svoj kurikulum stalno postavlja učenike u pozicije gdje nešto ne znaju i moraju istražiti i naučiti, te imanje osobe od autoriteta koja je empatična u tim trenucima čini razliku između sigurnog pristupanja zadatku ili bježanja od njega. Osim što se učenici osjećaju sigurnije u učenju i istraživanju oni se također osjećaju sigurnije u dijeljenju svojih iskustava i osjećaja. Nastavnik može biti ključna osoba koja u razredu potiče empatiju na razini zajednice i način na koji on ili ona pristupa vođenju nastave odrazit će se i na načinu kako djeca međusobno komuniciraju i funkcioniraju. Kroz razgovor o emocijama učenici strukturiraju svoja unutrašnja iskustva, uče što je socijalno prihvatljivo ali i dobivaju uvid o unutrašnjim iskustvima drugih (Oatley, Jenkins, 1998.).

Kada je unutar razredne zajednice postignuta dobra razina empatije učenici su otvoreniji dijeljenju svojih iskustava i time je lakše i nastavniku identificirati učenike kojima treba pomoć ili više pažnje. Pravovremenim reagiranjem mogu se spriječiti trajne posljedice koje mogu nastati iz raznih uzroka (Oatley, Jenkins, 1998.). Nastavnik može na problem skrenuti pažnju roditeljima, ako treba unutar škole organizirati fokus grupe koje im mogu pomoći riješiti problem ili u posebnim slučajevima obavijestiti socijalne službe.

Dakle nastavnik funkcionira kao medijator iskustva u školi. „Uloga nastavnika sastoji se od toga da najprije omogući učenika da prepozna, izrazi i razumije svoje emocije i od kuda dolaze.“ (Chabot i Chabot, 2009., str 101.). Naravno on ne može sve imati pod kontrolom, niti je to smisao školstva ali poticanjem i njegovom razvoja dobrih vrijednosti kod učenika može stvoriti produktivnu i funkcionalnu klimu unutar razreda koja omogućava dobar razvoj njegovim učenicima.

2.5. Uloga kreativnog izražavanja

„Emocije mogu biti samo gibanja, nejasna uzbuđenja, neoblikovani pokreti uma.“ (Oatley, Jenkins, 1998 str. 372). Kao takve svedene su na biološke podatke no to ne iskazuje njihov stvarni značaj u funkcioniranju pojedinca i zajednice. Emocije su kompleksna stanja i pružaju velike mogućnosti za kreativnost. „Premda smo u ovoj knjizi iznijeli dokaze da su emocije biološki utemeljene, one nisu nepromjenjive. One su više poput slikarske palete, tj. osnova su za razradu.“ (Oatley, Jenkins, 1998., str 371.). Obrađivanje emocija kroz kreativne procese može produbiti vlastito shvaćanje emocija, te

čak i potaknuti introspekcija kod drugih koji konzumiraju rezultate tog procesa. Kompleksne sheme koje je javljaju kod analiziranje vlastitih emocija, nečeg neopipljivog, nematerijalnog i prebacivanja u fizički osjetilni svijet, bilo pomoću vida, sluha ili pokreta pomažu pojedincu bolje procesuirati vlastito iskustvo što može rasplesti emocionalne čvorove koje osobe skupe kroz život (Oatley i Jenkins 1998.). Pokušajem kreativne interpretacije emocija mi smo primorani osvijestiti te emocije, suočiti se s njima direktno. Osvještavanje emocija je prvi korak prema njihovom zdravom proživljavanju i služi kao temelj za mnoge oblike terapije (Oatley, Jenkins, 1998.). Ako kroz nastavu možemo kod učenika osvijestiti emocije može ih potaknuti na njihovo zdravije proživljavanje. Činjenica vezana uz emocije je da one mogu izazvati poremećaj svjesnog razmišljanja, što onda dalje utječe na koncentraciju na nastavi i sposobnost pamćenja a time i učenja (Oatley, Jenkins, 1998.). Pružanje učenicima mogućnosti unutar nastavnog procesa sagledavanja svojih stanja i emocija potičemo ih na korištenje emocionalne inteligencije pri učenju što dovodi do boljeg usvajanja gradiva.

Čovječanstvo od početka ima tradiciju rituala koji sadržavaju grupne aktivnosti poput pjevanja, plesanja, oslikavanja ili izrade predmeta, odnosno kreativnog izražavanja. Tako svaka kultura ima neki oblik teatra ili njegov ekvivalent gdje se pričaju priče. Te priče mogu imati religijsku važnost, kulturni značaj ili umjetničku kvalitetu ali važna stvar je da se one stalno prepričavaju i tumače. Radnja tih priča ima neku pouku i često emocionalnu nabijenost, odnosno temelj svake priče je emocionalna baza (Oatley i Jenkins 1998.). Isto kao što se i u psihoterapiji kroz priču dolazi do katarze tako i u kazalištu postoji pojam *katharsis*, „Aristotelov pojam koji označava razrješavanje odnosa između emocija i čovjekovih dijela.“ (Oatley i Jenkins 1998., str 376.). Način na koji možemo ovo protumačiti je da ritualne društvene aktivnosti pružaju sigurno mjesto za proživljavanje emocionalnih trenutaka ali s odmakom, ipak se ti trenutci ne događaju nama već likovima u pričama. Sagledavajući stanja i emocije kroz koje likovi u priči prolaze dopuštamo sebi ponovno proživljavanje istih ili sličnih stanja koja su nam u trenutku kada smo ih doživjeli bila preplavljujuća, ali u novim i manje teškim uvjetima. Kroz tuđe emocije proživljavamo vlastite što nam pomaže pri njihovom reguliranju (Oatley, Jenkins, 1998.). Implementiranje priča u nastavu daje učenicima priliku proživjeti svoje emocije u sigurnim uvjetima i dopušta im da projiciraju stanja kojih možda nisu ni svjesni na likove u pričama ili vizualnim djelima, time olakšavajući svoje reguliranje emocija i rasterećivanje sebe samih.

3.EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE

3.1. Ciljevi istraživanja

Jedan od odgojnih aspekata kojim se bavi školski sustav je i emocionalni odgoj koji često biva zanemaren radi velike količine sa obrazovnog sadržaja kojim su učenici opterećeni. Specifično emocija o kojoj se vrlo malo govori u školi je tuga, jedna od primarnih emocija i ključna za zdravo funkcioniranje pojedinca u društvu. Ovo istraživanje ima u cilju proučavati emociju tuge kod učenika, kako ju komuniciraju, doživljavaju i izražavaju. Provodi se kroz nastavu likovne kulture kao predmeta koji unutar svog kurikuluma ima postavljene odgojne i obrazovne ciljeve koji se poklapaju s ciljevima istraživanja. Kroz zadatke koji potiču učenike na introspekciju i samorefleksiju oni kritički razmatraju svoja prošla iskustva vezana uz tugu, tumače ih i svoje zaključke vizualiziraju u svome likovnom radu kroz različite medije. Istraživač na temelju prikupljenih materijala može donijeti procjenu stanja djece.

Rezultatima diplomskog istraživanja pokušava se utvrditi:

1. Koliko su djeca spremna izraziti tugu u sklopu nastave
2. Kako učenici izražavaju tugu kroz problemski zadatak u nastavi likovne kulture
3. Kakvi su njihovi stavovi oko emocija tuge

3.2. Uzorak istraživanja

Istraživanje je provedeno u Osnovnoj školi Trnsko u Zagrebu, u dva 7. razreda kojima predaje akademska kiparica Marela Kovačević-Đukez. Jedan razred je imao 22 učenika/ca gdje je istraživanje provedeno u periodu od 27. travnja 2023. do 25. svibnja 2023., a drugi razred je imao 17 učenika/ca gdje je istraživanje provedeno u periodu od 13. studenog 2023. do 13. prosinca 2023.

3.3. Metode i instrumenti istraživanja

Od instrumenata su u prvom nastavnom satu korišteni radni listići zajedno s crnim kružićima i reprodukcije djela Natalia Ostapenko, *L'Aurore* i Wassily Kandinsky, *Crna i ljubičasta*. Na drugom nastavnom satu koristile su se karte s ilustracijama (prilog 1.) i radni listići. Na trećem nastavnom satu korištene su karte s bojama i radni listić. Instrumenti upotrijebljeni u drugoj fazi istraživanja na prvom satu su kartice s bojama (za igru memori), reprodukcije dijela Vincent van Gogh, *Francuski romani* i Henri Matisse, *Mrtva priroda sa zelenom komodom* i ljepljivi papirići. U drugom nastavnom

satu koristile su se karte sa ilustracijama(prilog 2) i radni listić, te u trećem nastavnom satu korištena je pik traka i online anketa. Zadatci i listići rješavani prije ili nakon likovnog zadatka daju uvid u osobna iskustva učenika s tugom. Svi spomenuti elementi zajedno s razgovorom i promatranjem učenika tijekom sata, kao i sami likovni radovi, iskorišteni su u svrhu što cjelovitijeg istraživanja i pozicije emocije tuge unutar ta dva razreda.

(prilog 1, karte s ilustracijama)

(prilog 2, karte s ilustracijama 2)

3.4. Oblici rada i nastavne metode

Uvodni zadatci su rješavani u grupama i sastojali su se od planiranih igri, osmišljavanju priča, stvaranje i provjera hipoteza i rješavanje radnog listića, dok su se likovni problemi rješavali individualno. Kroz odnos grupnog i samostalnog rada također se dobiva uvid u kako se učenici izražavaju kada su okruženi ljudima i kada su samostalni. Nastavne metode i strategije upotrijebljene u prvom nastavnom satu u prvoj fazi su: planirano istraživanje, stvaranje i provjeravanje hipoteza, rezimiranje i bilježenje, kritičko promišljanje i argumentiranje, u drugom nastavnom satu: rezimiranje i bilježenje, nelingvistički prikazi, kritičko promišljanje i argumentiranje i magareći most, na trećem nastavnom satu: rezimiranje i bilježenje, nelingvistički prikazi, kritičko promišljanje i argumentiranje i magareći most. U drugoj fazi u prvom nastavnom satu nastavne metode su: planirana igra, stvaranje i provjeravanje hipoteza, rezimiranje i bilježenje, povezivanje i zaključivanje, u drugom nastavnom satu su: rezimiranje i bilježenje, nelingvistički prikazi, kritičko promišljanje i argumentiranje, magareći most, i u trećem nastavnom satu su: rezimiranje i bilježenje, nelingvistički prikazi, kritičko promišljanje i argumentiranje i magareći most.

3.5. Opis tijeka istraživanja

3.5.1 Prva faza

U prvoj fazi nastavni satovi su strukturirani tako da postepeno učenike aklimatiziraju na razgovor o tuzi, ali i stvore ključne točke za razmišljanje o njima. Na prvom dvosatu su krenuli s empatijom odnosno promatranjem tuge kod drugih, u drugom dvosatu su morali se prisjetiti nečega što je izazvalo tugu i kako su se nosili s time, a u trećem su morali prikazati svoje mišljenje o tuzi. Dakle, prvo su se susreli s pojmom tugovanja, razmislili kako bi se mogla osjećati osoba koja tuguje a da nisu oni, te kako bi ju mogli utješiti, zatim su se morali suočiti s vlastitim sjećanjem na tugu, prisjetiti se trenutka i što se događalo te sami sebi objasniti kako su se tada nosili s time, odnosno morali su osvijestiti svoju tugu, te na kraju su morali kritički razmotriti što znači biti tužan i kako se oni osjećaju u trenutku tuge. Cilj postepenog ulaženja u temu trebao je pružiti učenicima da se priviknu i na novog predavača ali i na razgovor o jednoj individualno osjetljivoj temi.

3.5.1.1. Prvi nastavni dvosat

Nastavni sat započeo je s radom u grupi, učenici su dobili radne listiće i kuvertu s crnim kružićima promjera 2cm. Na radnom listiću u prvom zadatku su imali ilustracije dviju vaga, jedna u ravnoteži a druga ne. Morali su postaviti kružice na vagu tako da njihov raspored odgovara položaju vage (jeli u ravnoteži ili ne). Pomoću ovoga student s učenicima utvrđuje simetriju i asimetriju koju dalje povezuje s kompozicijom kroz drugi zadatak na radnom listiću gdje su učenici morali pomoću istih kružica napraviti uravnoteženu odnosno simetričnu i ne uravnoteženu odnosno asimetričnu kompoziciju unutar dva različita kvadrata. Kroz ovo student je objasnio simetričnu i asimetričnu kompoziciju. Pojmove je student još dodatno utvrdio na likovnim primjerima Natalia Ostapenko, *L'Aurore* i Wassily Kandinsky, *Crna i ljubičasta*. Završni zadatak je bilo putovanje u maštu gdje su učenici bili predstavljeni s scenarijem tugujućeg prijatelja kojeg su imali zadatak utješiti. Isto to im je bio i likovni zadatak, prikazati sebe kako tješe svog prijatelja koristeći simetričnu ili asimetričnu kompoziciju. Sat je završio analizom radova kroz koje se obrađuju pojmovi od tog sata ali se i razgovara o učeničkim iskustvima tuge i utjehe.

3.5.1.2. Drugi nastavni dvosat

Drugi nastavni sat započinje s planiranom igrom. Učenici imaju grupni rad i dobivaju špil s 5 ilustriranih karta, pomoću tog špila imaju zadatak složiti priču tako da kronološki poredaju karte i kroz asocijacije na ilustracije s kartama ispričaju priču, s tim da im je zadnja karta u nizu predodređena. Nakon što su učenici ispričali svoje priče student uzima dvije karte karta pomoću čijih ilustracija objašnjava učenicima omjer i razmjer. Ovaj zadatak je popraćen radnim listićem i putovanjem u maštu u kojemu se učenike ispituje o njihovim prijašnjim iskustvima tuge, te kako su se nosili s tim iskustvom i koji jedan objekt bi povezali s tim. Likovni zadatak za taj dvosat im je na temelju odgovora iz 2. zadatak radnog listića, odnosno koji predmet su povezali s iskustvom tuge moraju prikazati sebe i taj motiv, ali ovisno o tome koliko su intenzivno osjetili tugu predmet mora biti u istom omjeru (veći predmet u odnosu na njih, veća tuga i obrnuto). Za analizu učenici se opet skupljaju oko radova i prolaze pojmove koje su danas radili te pričaju o svojim iskustvima tuge i dali je uredu biti tužan.

3.5.1.3. Treći nastavni dvosat

Treći nastavni dvosat započinje grupnim radom, gdje učenici dobivaju kartice s dvanaest različitih boja ili nijansi boja. Prvi zadatak im je pomoću njih složiti skalu prema nekoj vlastitoj intuiciji. Kroz ovaj zadatak student objašnjava modulaciju boja učenicima, zatim im pokazuje dvije likovne reprodukcije (Emanuel Vidović, *Chioggia*, Claude Monete, *Stog sijena, sunce u izmaglici*) na kojim učenici moraju pokazati ili objasniti modulaciju boje. Ovo je popraćeno s zadatkom na radnom listiću gdje učenici moraju opisati svoje asocijacije na viđene likovne reprodukcije koje dijele s razredom. Kroz ovo student objašnjava asocijativnost boja. Nakon toga slijedi likovni zadatak u kojemu moraju pomoću tempere napraviti autoportret sebe kad su tužni koristeći modulaciju i asocijativnost boja. Nastavni sat završava ispunjavanjem anketnog listića u kojemu učenici moraju obrazložiti svoj izbor boja i kakve asocijacije one pobuđuju u njima, što je još dodatno popraćeno analizom i razgovorom o radovima gdje učenici sagledavaju svoje radove, analiziraju upotrebu boja i tumače njihovu povezanost s tugom, te razgovaraju općenito o tuzi i daju svoje mišljenje.

3.5.2. Druga faza

U drugoj fazi pristup tuzi je bio manje direktan i učenici su bili slobodniji oko odabira na koji način žele prikazati tugu i dali ju uopće žele prikazati. U prvom dvosatu su uspoređivali tugu i sreću te ih povezivali sa vremenom, u drugi nastavni dvosat je bio isti kao i u prvoj fazi gdje su morali osvijestiti svoje sjećanje na tugu i kako su se nosili s njome, a u trećem su se bavili prostornim prikazom tuge kroz scenografiju. Teme nisu direktno vezane uz doslovan prikaz tuge već se pokušava vidjeti koje stvari iz okoline učenici vežu uz tugu. U prvom dvosatu su to bile vremenske prilike, te su tamo mogli birati hoće li prikazivati tugu ili sreću što. U drugom dvosatu su se kao i u prvoj fazi bavili osvještavanjem tuge i načina na koji su se nosili s njom što opet stavlja fokus na okolinu učenika, te su u trećem morali prikazati scenografiju iskustva tuge kojeg se sjećaju iz svog života što daju uvid što su oni upamtili iz tog iskustva i potencijalno kamo im je pažnja tada bila usmjerena. Cijela druga faza je manja fokusirana na nutrinu, više na vanjski doživljaj ali i zbog toga je manje invazivna prema učenicima i pristupačnija.

3.5.2.1. Prvi nastavni dvosat

Nastavni sat započeo je igranjem memoria, igre pamćenja i uparivanja gdje su učenici tražili i sakupljali parove boja kako bi se upoznali malo s temom boja. Nakon toga učenicima su pokazane dvije likovne reprodukcije, Vincent van Gogh, *Francuski romani* i Henri Matisse, *Mrtva priroda sa*

zelenom komodom. Zadatak im je bio povezati boje koje su koristili za memori s tim reprodukcijama prema vlastitom nahodanju. Student je zatim s učenicima analizirao reprodukcije i objasnio toplu-hladni kontrast. U sljedećem zadatku su dobili po četiri ljepljiva papirića, na jednom su morali napisati što misle kakvo je bilo vrijeme kada se slikala ta slika i naljepiti pokraj obadvije reprodukcije dok su u drugom morali napisati što misle kako se umjetnik osjećao dok je slikao tu sliku i opet naljepiti pokraj. Student s učenicima analizira njihove odgovore i objašnjava asocijativnost boja. Slijedi putovanje u maštu kroz koje student potiče učenike na promišljanje o osjećaju sreće i tuge, te kako ih oni doživljavaju. To je služio kao uvod u likovni zadatak u kojemu moraju odabrati jednu od tih emocija i prikazati ju kroz vremensku priliku koristeći tehniku pastele, asocijativnost boja i toplu-hladni kontrast. Za analizu učenici ispunjavaju listić u kojemu objašnjavaju koju emociju su prikazali, s kojom vremenskom prilikom su je povezali i zašto.

3.5.2.2. Drugi nastavni dvosat

Drugi nastavni dvosat je sličan kao i u prvoj fazi, gdje učenici prvo dobivaju špil kroz koji slažu priču, njih pričaju te student objašnjava omjer i razmjer, rješavaju radni listić u kojemu se prisjećaju jednog svog iskustva tuge i kako su ga proživjeli, rade likovni zadatak gdje kroz omjer i razmjer rješavaju problem intenzivnosti osjećaj tuge, te završavaju s analizom. Jedina razlika je to što se proširio špil karata, te su učenici imali više slobode oko stvaranja priča i jasnije je bio strukturiran radni listić bez putovanja u maštu.

3.5.2.3. Treći nastavni dvosat

Treći nastavni dvosat započinje sa istraživanjem stabilnosti kroz igru. Učenici su pri dolasku u učionicu odmah podijeljeni u dvije grupe. Prvi zadatak im je bio stati u krug obje noge stabilno na zemlji i lagano gurnuti osobu sebi s lijeva, zatim su stali na samo jednu nogu i dok su tako stajali trebali su lagano pogurnuti osobu sebi s desna. Kroz ovo student s učenicima ustanovljuje stabilnost i nestabilnost. U drugom zadatku su unutar već nacrtanih kvadrata na ploči trebali rasporediti magnete. Jedna grupa je trebala postići osjećaj stabilnosti unutar pravokutnika dok je trebala postići nestabilnost. Pomoću ovoga student objašnjava simetriju i asimetriju. U sljedećem zadatku učenici su dobili predloške (ljutnja i smirenost), te predloške su morali prikazati pomoću rasporeda svojih tijela unutar kvadrata iscrtanog na podu učionice. Imali su dvije minute da se dogovore kako će to postići te su onda izvodili svoje kompozicije dok je druga grupa pogađala. Kroz analizu se opet

ustanovila stabilnost i nestabilnost, odnosno simetrija i asimetrija. Student kroz razgovor i povezivanje učeničkih izvedbi dolazi do kazališta i scenografije koju zajedno definiraju. To prati s putovanjem u maštu gdje se učenici nalaze u kazalištu u kojemu gledaju predstavu na temu njihovog života, gledaju je dok ne dođu do scene u kojoj su oni bili tužni. To im je likovni zadatak, kako je izgledala scenografija kada su bili tužni. Trebali su primijeniti pojmove simetrije ili asimetrije, a za medij su koristili tuš sa perom ili štapićem. Za analizu su razdvojili radove na simetrične i asimetrične te ih međusobno uspoređivali, a na za kraj su rješavali online anketu kroz koju su govorili o svojoj tuzi, kako ju doživljavaju, kome bi se povjerali da su tužni i misle li da je uredu biti tužan.

4. REZULTATI

4.1. Analiza prva faze

4.1.1. Prvi nastavni dvosat

Cilj prvog nastavnog sata bio je potaknuti učenika na promišljanje o tuzi kroz empatiju. Dajući im priliku da iskuse tugu koje nije direktno njihova ali da je opet pokušaju unutar sebe regulirati. Sat je krenuo s radnim listićem kroz koji se učenicima objasnila simetrija i asimetrija, te kompozicija. Dodatno su utvrdili te pojmove na reprodukcijama likovnih dijela (Natalia Ostapenko, *L'Aurore* i Wassily Kandinsky, *Crna i ljubičasta*). To je praćeno s putovanjem u maštu gdje su učenici morali zamisliti situaciju u kojoj nekog moraju tješiti koja se direktno nadovezuje na njihov likovni zadatak gdje su kroz korištenje kompozicije morali prikazati kako nekoga tješe. U početku je opet bila zbunjenost u razredu, nisu bili sigurni kako da pristupe problemu tugovanja i koga da prikažu kao osobu koju tješe. Nakon malo pojašnjavanja polako su krenuli raditi. Nakon završetka radova za analizu su učenici morali razvrstati radove na dvije hrpe, simetrične i asimetrične, te je to iskorišteno za početak razgovora o radovima, kako je prikazana tužna osoba na radu (ona koja se tješi) i zašto, nakon čega je završio nastavni sat.

Pri izradi radove učenici su ostali sjediti u grupama kao i dok su radili uvodne zadatke, što se jasno može uočiti u njihovim radovima. Svaki stol ima svoje zajedničke karakteristike vezano uz izbor metode prikazivanja likova i njihovog okruženja. Na jednom stolu su četiri od pet učenica prikazivale likove kao životinje, na drugom je dominantni motiv bio hrana ili predmeti, na trećem su se likovi prikazivali isključivo u prirodnom okruženju, te na ostala dva stolu su učenici imali shematske prikaze s razlikom da su na jednom bile samo djevojke a na drugom samo dječaci. Odnos između radova koji su koristili simetriju i asimetriju je isti, nije postojao dominantni odabir. Likovi koji su prikazivani kao tužni su shematski oblikovani, ljudski lik koji plače, pretežno prikazani statično s nekoliko učenika koji su koristili geste pokrivanja lica. Te su ostali likovi oko njih prikazani u okviru aktivnosti koja bi utješila osobu (npr. razgovor, igra, druženje)

4.1.2. Drugi nastavni dvosat

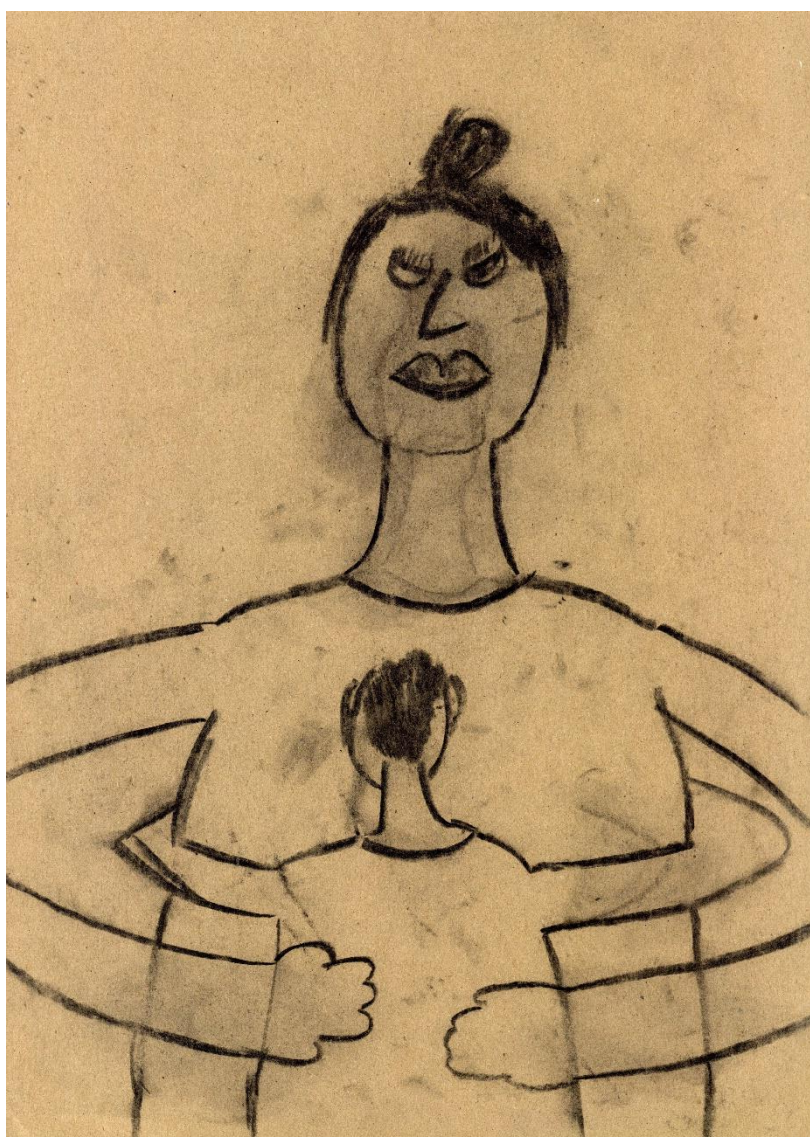
Cilj drugog nastavnog sata bio je potaknuti introspekciju kod učenika i pobuditi sjećanja na tugu. Prvi korak toga bio je kroz asocijativne karte (prilog 1) gdje su učenici slagali svoju priču. Od tri složene priče dvije od njih su imale tragične slučajeve, jedan romantičan gdje partner ostaje sam, drugi povezan s depresijom gdje si pojedinac oduzme život. U trećoj priči se radilo o prekinutom prijateljstvu te žalosti koju je to uzrokovalo. Sve tri priče imaju „tužan“ završetak što je bio i cilj same radnje no intenzitet radnje priča je bio iznad očekivanog. Sljedeća važna točka bila je putovanje u maštu prije likovnog zadatka gdje su se učenici morali prisjetiti jednog svog sjećanja tuga. Likovni problem koji su morali riješiti bio je kako prikazati sebe u odnosu na objekt ili metaforu koja utjelovljuje njihovu tugu. U nekoliko slučajeva su učenici pričali dosta teške priče te im je trebalo ohrabrenje da krenu raditi ili pojasnit kako da to sjećanje primjene u svom radu. Neke od priča su bile poprilično teške, te potvrđuju da sa učenicima treba razgovarati i o negativnim iskustvima. Na kraju sata neki su učenici bili voljni podijeliti svoje priče, te je sat završio sa zaključkom da emocije ne treba suzbijati već ih pokušati razriješiti svatko na svoj način.

Radovi se mogu podijeliti u tri skupine, u prvoj su učenici koji su za objekt tuge iskoristili obične predmete, rješenja problema nisu kreativna ali potencijalno daju uvid u njihova razmišljanja. Ti objekti su bili gumice za brisanje, knjiga, boca Coca-cola, mobitel, novac, nogometna lopta i igrače konzole. Može se napraviti dodatna podjela između djevojčica i dječaka gdje su djevojke birale motive knjiga, gumica, boca Coca-cola, dok su dečki odabirali motive igračih konzola, nogometa i novca, dok je jedan zajednički motiv bio mobitel. Jedna iznimka iz ove grupe je djevojka koja je iskoristila objekt križa odnosno religije, to je jedina direktna referenca na duhovnost. Učenici/ce u ovoj skupini su koristili materijalne motive kako bi prenijeli svoju poantu, što naravno ne znači da su oni površni već da su samo doslovno shvatili zadatak što je možda upućuje i na potrebu za prilagodbom pristupa nastavnika, ali s obzirom da je ovoj skupini pripada najviše učenika ukazuje na fokus koje naše društvo stavlja na materijalne vrijednosti, što je i jedan učenik verbalizirao. Prikazao je sebe u kavezu ispod motiva igračeg upravljača (joystick), a kao razlog je naveo da mu to zapravo ne pomaže ali da ne zna što bi drugo radio pa igra igrice (slika 1.).

(slika 1.)

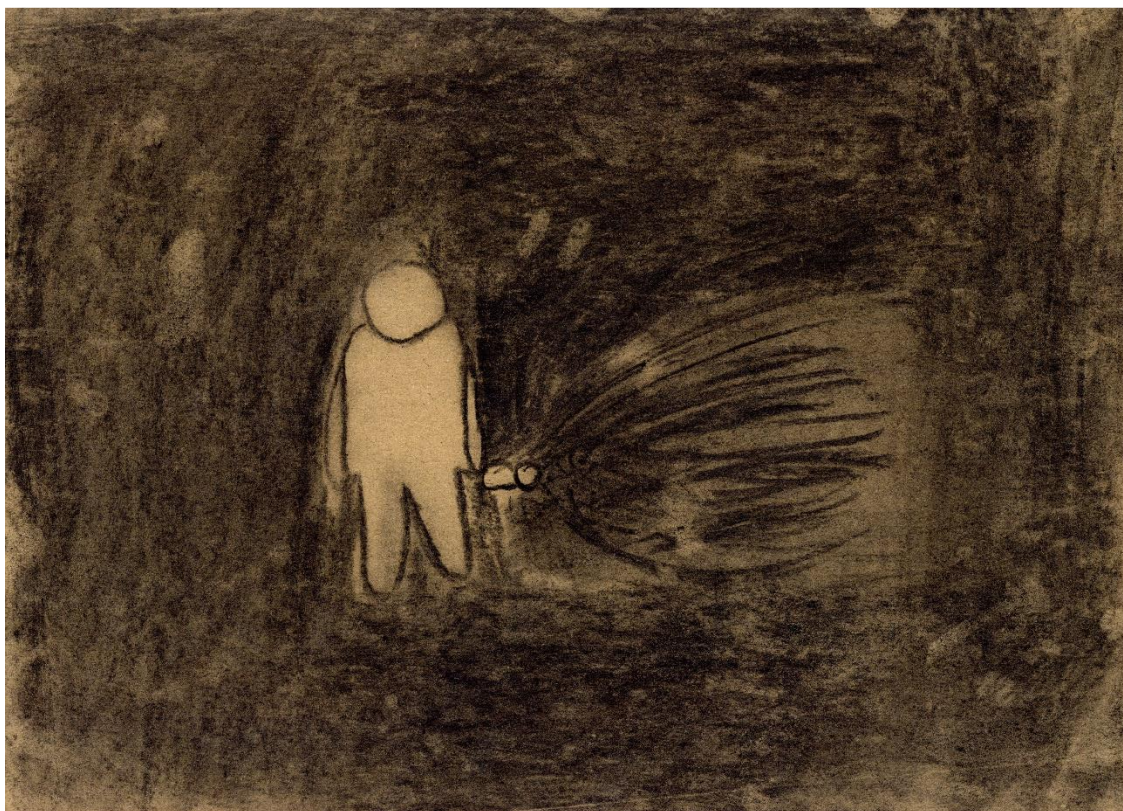
Druga skupina je za svoj objekt tuge koristila motive povezane s ljudskom interakcijom. To su motivi usana, kuće (ili kako je učenica rekla obitelji), majke i motiv mobitela ali u ovom slučaju s prikazanim razgovorom s prijateljicom. Ovi učenici su pokazali da su skloniji dijeliti svoju tugu s nekim a ne se izolirati. Istaknuo bi učenika s motivom majke gdje je prikazan on u njenom zagrljaju kao jedini primjer s prikazanom direktnom ljudskom interakcijom i kreativnom kompozicijskim rješenjem (slika 2).

(slika 2.)

U trećoj skupinu su radovi koje ću okarakterizirati kao „mračne“ gdje su učenici pribjegli zatamnivanju papira. Ovu skupinu radova je potakao jedan učenik koji je prvi primijenio ovo rješenje te su ostali kasnije kopirali (slika 3). Taj učenik je za svoj objekt odabrao tamu i nacrtao sebe sa svjetiljkom kako se nalazi u njoj. Vrlo kreativno rješenje likovnog problema no sa pomalo zabrinjavajućim uzrokom, naime učenik je imao smrtni slučaj u obitelji, ali isto tako činjenica da je voljan to izraziti i podijeliti je dobar indikator. Javlja se i dva rada s ljudskim motivima koji učenici objašnjavaju kao „nešto što ih progoni“ unutar tame, te dva rada s prikazanim motivima jastuka i lopte. Istaknuo bi rad s motivom jastuka koji je jednostavan i prikazuje kako učenik svoju tugu proživljava u krevetu ne radeći ništa (što je samo po sebi implikacija na depresiju), ali ima moćno vizualno rješenje bespomoćnosti koju je opisao da osjeća.

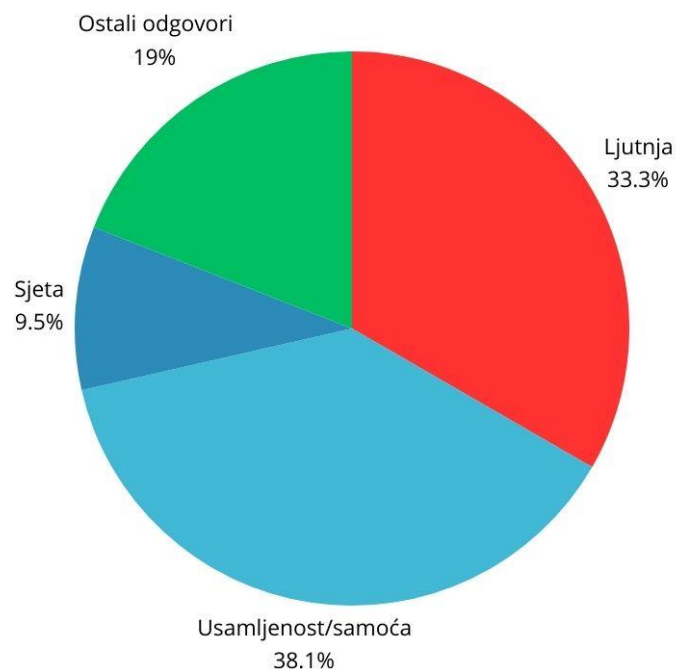
Glavni način na koji su učenici prikazivali svoju tugu bila je kroz geste nacrtanog lika ili prikaz suza na lica, druga način na koji se tuga izrazila bila je kroz zatamnivanje cijele površine papira ili samo nekih ciljanih segmenata.

(slika 3)

4.1.3. Treći nastavni dvosat

Cilj nastavnog sata bio je iskoristiti asocijativnost boja kao medij kroz koji se učenici mogu slobodnije izraziti te povezati s tugom kako bi učenici dobili priliku osvijestiti svoja podsvjesna razmišljanja i direktno ih izraziti. U početnom dijelu sata učenici su imali planiranu igru kako bi im se objasnila modulacija u kojoj su slagali svoje skale boja, to je bilo popraćeno analizom boja na likovnim primjerima: Emanuel Vidović, *Chioggia*, i Claude Monete, *Stog sijena, sunce u izmaglici* na temelju koje se objasnila asocijativnost boja. Prije rješavanja likovnog zadatka učenici su na listiću morali odgovoriti na pitanja: „Što je za vas tuga?“, „Koju još emociju vi povezujete uz tugu?“ i „Kojim bojama bi vi opisali tugu i emocije koje povezujete uz nju?“ U početku nisu bili sigurni kako da uopće odgovore na prvo pitanje, te ih je trebalo uvjeravati kako nema točnog ili netočnog odgovora te da što god oni iskreno misle je ispravno. Na prvo pitanje su odgovori bili raznoliki poput: nepotreban osjećaj, nepravda, patnja, depresija, razočarenje, siva boja, bol, usamljenost, razočarenje, bol, loše raspoloženje, česta teška emocija. Dakle ima različitih asocijacija ali sve spadaju pod sekundarne emocije koje pripisujemo tuzi.

(graf 1.)

Na drugo pitanje (graf 1.) su većinski odgovarali s usamljenost ili samoća, praćeno s ljutnjom, te s dva primjera sjete i još nekoliko odgovora koju su bili neozbiljni. Na treće pitanje su odgovarali s bojama: tamno plava, crna, plava, ljubičasta, siva, crvena, narančasta, bijela i žuta. Javljaju se sve boje i ne boje osim zelene. Hladni dio spektra i crna se pripisuju tuzi, dok se topli dio pripisuje popratnim emocijama koje učenici vežu uz tugu. Iz ovog listića možemo zaključiti da je čest uzrok tuge u ovom razredu frustracija ili usamljenost.

Likovni zadatak bio je naslikati autoportret temperom i kroz asocijativnost i modulaciju boja izraziti svoj doživljaj tuge, kao pomoć su imali odgovore iz prethodno riješenog listića. Učenici su se dosta teško snalazili s tehnikom tempere što je utjecalo i na konačne radove. Veliki dio učenika se fokusirao na rađanje autoportreta i tek kasnije krenuo primjenjivati asocijativnost ili modulaciju. Radi prijašnje pandemije COVID-19 virusa učenici su slušali nastavu od kuće i nisu toliko dobro ovladali korištenjem tempere. Tako da je bilo i problema u tehničkom dijelu radova - ne kod korištenja same tehnike već kod modulacije boje i slikanja bez skice. Na kraju su svi učenici dovršili svoje radove, no s jako malo vremena za završnu analizu. Zadnji listić su učenici riješili vrlo brzo zbog malo vremena preostalog u nastavnom satu, a u njemu su morali odgovoriti na pitanje zašto su odabrali upotrijebiti boje koje jesu i što one predstavljaju na radu. Svi osim tri odgovora su bila kako predstavljaju tugu, dok su ostala tri imali i narativnu vrijednost u boji. Dva govore o putu iz tuge prema sreći kroz modulaciju boje iz plave u žutu ili iz tamne u svijetlu, dok treći govori o tonjenju u depresiju kroz „gradijent“. Možemo zaključiti kako postoje učenici koji se trude nositi sa tugom i možda ju proživljavaju kako bi i trebali (pokazano s dva odgovora o putu prema sreći), ali postoje i učenici kojima treba pomoć koji možda tonu prema depresiji i ne znaju kako si pomoći. Jedna od posljedica naglog završetka sata su nepotpisani radovi, tako da je teško sa sigurnošću povezati odgovor učenika s njegovim radom.

Radovi se opet mogu podijeliti u tri skupine. Prva skupina se sastoji od radova gdje su učenici primarno pokušali nacrtati lijepi autoportret te samo kako bi zadovoljili zadatak ubacili obojenu pozadinu. Iz ove skupine se ne može puno iščitati osim možda nevoljkosti da uopće razmatraju emociju tuge ili nesklonost prema njenom javnom izražavanju. U radovima prevladava korištenje smeđe za ton kože i plave za pozadinu.

U drugu skupinu spadaju radovi gdje su učenici nastojali izvršiti zadatak što su bolje mogli, držali su se klasičnog prikazivanja autoportreta ali su koristili boju kako bi postigli asocijativnost. Prevladava

korištenje plave ili ljubičaste boje u pozadini kao nositelja emocije u radu ali se i na nekima javlja zelena (iako nije bila spomenuta na listićima).

Treća skupina se može okarakterizirati kao ekspresivna gdje su učenici pribjegli drugačijim metodama rješavanja problema ili su vještije izveli ostale elemente od drugih učenika. Izdvaja se rad učenice koje ima drugačiji pristup od ostalih učenika (kao i većina u ovoj skupini). Koristila je sive, vrlo degradirane plave i crvene boje kako asocijativni element i napravila autoportret bez lica. Ima jako naglašene poteze kista kojima postiže modulaciju na autoportretu i gradaciju pozadine iz sive u crvenu (slika 4.). Kroz usporedbu listića rad se može povezati sa odgovorom kako je sekundarna emocija koja se javlja usamljenost. Sljedeće se izdvajaju dva rada koji se možda mogu povezati s odgovorima na 3. pitanje u radnim listićima. Naime jedan rad u pozadini prema rubu formata ima modulaciju prema toplijim nijansama (slika 5.) dok drugi prema hladnijim nijansama (slika 6.). Ovo su potencijalno isti autori koji su govorili o putu prema sreći i depresiji. Rad koji ima modulaciju prema hladnijem također ima vrlo ekspresivnu gestu u svom autoportretu koji je još dodatno prikazan isključivo crnom bojom. Ostali radovi koji se ističu imaju izraženo nešto što bi protumačio kao prikrivanje emocija. Jedan na licu autoportreta ima modulaciju iz žute strane sa polusmiješkom u plavu stranu s tužnijim izrazom što upućuje na prikrivanje tuge (slika 7.). Drugi rad jedini za autoportret koristi primarno crvenu boju s malo zelene oko očiju, dok u pozadini ima modulaciju iz plave u sivu (slika 8.). Ako idemo pod pretpostavkom da je crvena primarno povezana s ljutnjom možemo ovo interpretirati kao potisnutu frustraciju koja uzrokuje tugu. Zadnji rad u skupini je zasebna anomalija (slika 9.). To je dominantno plavi rad i pozadinom i autoportretom ali kao ekspresivni čin ili trenutak frustracije glava je zašarana mješavinom više boja postavši smeđa koja u kombinaciji s plavim ostatkom rada daje izražaj frustracije, pitanje je jeli to frustracija koja proizlazi iz tuge ili samo ne zadovoljstvo učenika s radom ili možda oboje?

Plava i ljubičasta se javljaju kao glavni nositelji tuge s nekoliko iznimaka, ali opet postoji značajan broj radova koji upućuju na suzbijanje emocija ili nemogućnosti njihovog izražavanja što ima zabrinjavajuće implikacije.

(slika 4.)

(slika 5.)

(slika 6.)

(slika 7.)

(slika 8.)

(slika 9.)

4.1.4. Rasprava

Ova faza je bila direktno fokusirana na iskustvo empatije i tuge, nastavni satovi su imali ciljano određene likovne probleme koji su ograničavali mogućnost izražavanja učenika. Već se na prvom nastavnom satu osjetio otpor učenika prema temi. Pretpostavljam da razlog nije iz prkosa već da je pristup bio preizravan s temom koja nije česta u školi. Učenici nisu bili sigurni kako da pristupe emociji tuge te je u početku bilo dosta oklijevanja. Na pravom satu su se učenici dosta nelagodno odnosili prema temi i nisu znali kako da nekoga utješe. Jedan od odgovora koji im je najviše pomagao je bio da razmisle kako bi oni htjeli da ih netko tješi. S vremenom su se učenici krenuli upuštati u likovni problem, no s dozom opreza. Ovo može upućivati na nelagodu kod razgovora ili bavljenja temom tuge. Na drugom satu primijetilo se poboljšanje, učenici su otvorenije pristupali temi, no još uvijek je bilo malo otpora kada su u pitanju bila osobna iskustva. Zadatak sa slaganjem priče kroz karte imao je zanimljive rezultate gdje su dvije od tri priče imale tragičan završetak, jedan je bio suicid, drugi nesreća. Ovo može imati zabrinjavajuće implikacije s obzirom na to da na kartama nije bilo nikakvih direktnih asocijacija sa smrću. Većina radova s drugog nastavnog sata ukazuje na konzumerističku kulturu kakva nas okružuje, većina učenika je kao predmet nošenja s tugom stavila oblik konzumiranja nekakvog sadržaja (mobitel, igrice, hrana,...). U manjoj mjeri su učenici odabrali prikazati oblik ljudske interakcije kao oblik nošenja (usta, poruke, prijatelj/prijateljice, kuće...), dakle osnovna ljudska potreba za druženjem još uvijek postoji, ali je možda zahtjevniji način utjehe u odnosu na pristupačnost tehnologije i medija. Treća skupina, koja je isto u manjini, imala je zanimljivo rješenje na likovni problem gdje su koristili zatamnivanje kao oblik izražaja svoje tuge. U ovim radovima se također najviše osjetio efekt proporcija, odnosno u njima je tuga imala jaču prisutnost nego li kod ostalih. Drugi nastavni sat je bio dosta uspješan u pogledu otvaranja učenika i njihovog komuniciranja tuga. I kroz uvodne zadatke i kroz likovni rad učenici su pokazivali otvorenost prema komunikaciji o temi, te su neki direktno ukazali na potrebu o razgovoru i izražavanju. U trećem nastavnom satu cilj je bio potaknuti introspekciju kod učenika te navesti ih na dublje promišljanje vlastitog doživljaja emocije tuge, međutim faktori kao što su kraj školske godine i ugodni sunčani dani su stvorili atmosferu koja nikako nije poticala takvo razmišljanje. Učenici nisu bili koncentrirani na satu, te im razmišljanje o tuzi nije nimalo godila i pružali su dosta otpora kod razgovora o temi. Radni listići s ovog sata dali su uvid u usamljenost i frustraciju kao dva najčešća izvora tuga. Usamljenost se može i povezati s rezultatima drugog nastavnog sata gdje su učenici često odabirali prikazati aktivnosti ili objekte koji upućuju na samoću. Radovi s ovog sata su također bili

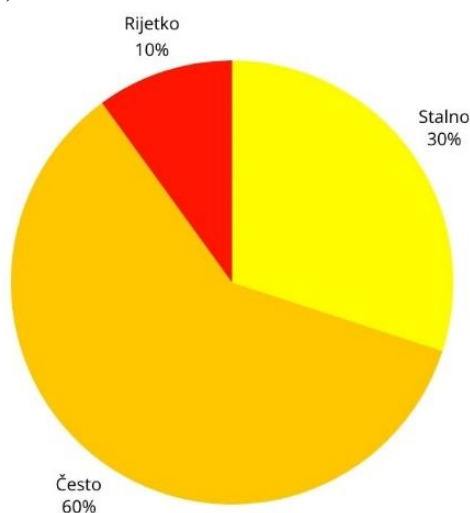
napravljeni više iz obaveze nego iz interesa. Većina učenika je brzopotezno napravila portret bez uvažavanja smjernica. Dodatni problem je uzrokovala pandemija COVID-19 virus 2019. godine zbog koje učenici nisu imali puno iskustva s tehnikom tempere te nisu bili vješti s modulacijom boja dodatno otežavajući tečnost radnog procesa. Rezultati radova su stoga većinski bili slični, napravljeni bez puno promišljanja. Iz toga se može zaključiti dok tuga je nešto što se treba obraditi tokom odgojnog procesa također treba uzeti u obzir mjesto i vrijeme kada se obrađuje. Nekoliko radova u koje su učenici uložili truda dali su zanimljive i raznolike vizualne interpretacije tuge, što upućuje na slojevitost emocije i drugačije manifestacije kod učenika. Dva primjera rada koji govore o putu od tuge prema sreći i obrnuto također upućuju na važnost rasprave o teškim emocijama u školi i stvaranju ugodne klime u razredu.

4.2. Analiza druge faze

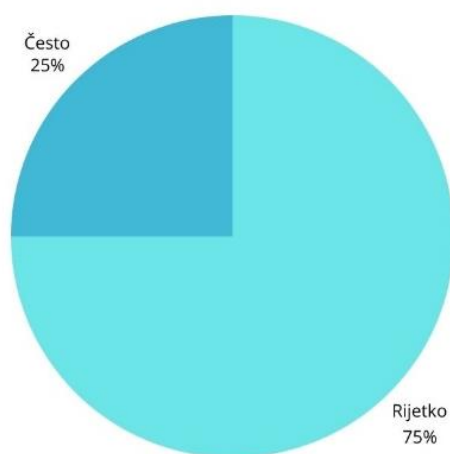
4.2.1. Prvi nastavni dvosat

Cilj nastavnog sata bio je upoznati učenike s asocijativnošću boja i kroz to svojstvo potaknuti razmišljanje o tuži i sreći. Sat je započeo igrom memoria gdje su učenici skupljali parove boja, zanimljivo promatranje je da su učenici imali tendenciju više skupljati ili samo tople ili samo hladne boje. Iz igre učenici prelaze u analizu likovnih primjera (Vincent van Gogh, *Francuski romani* i Henri Matisse, *Mrtva priroda sa zelenom komodom*), gdje su morali boje s kojima su igrali memori povezati s reprodukcijama, zatim su dobili ljepljive papiriće na koje su morali napisati što misle kakvo je vrijeme bilo kad je umjetnik slikao ta dijela te što misle kako se osjećao. Svaka boja i papirić su bili nalijepljeni oko odgovarajuće reprodukcije tako da se na ploči napravila paleta boja, vremenskih prilika i osjećaja povezanih uz pojedine reprodukcije. Reprodukcijska sa djelom van Gogha imala je oko sebe šareniji izbor boja, čak se i javila zelena koja je dominantnija na Matissu, a za njega su stavili pretežno plavu s po jednim primjerom ljubičaste i narančaste. Kod opisivanja osjećaja učenici su također bili poprilično kreativni gdje je jedan za Van Gogha rekao: „Izmiješani osjećaji, opuštajuće, sretno ali i pomalo utihnuto“, a za Matissa: „Opisivao je svoje osjećaje koji su hladni i tužni.“ što smatram pokazuje visoku senzibilnost za emocije. Sat je nastavio sa putovanjem u maštu gdje su učenici bili navođeni na zamišljanje vremenskih prilika kada su tužni i kada su sretni. Iz ovoga se direktno prelazilo na likovni zadatak za koji su trebali odabrati hoće li prikazivati tugu ili sreću te, pastelom naslikati vremenske prilike koje bi s time povezali. Učenici su jasno shvatili zadatak i

krenuli raditi bez nekog problema, u razredu je bilo deset prikaza sreće i osam prikaza tuge. Za analizu radova su imali ispuniti radni listić na kojemu su trebali imenovati emociju koju su radili, s kojom su je vremenskom prilikom povezali i koje boje su upotrijebili, te koliko često osjećaju tu emociju. Sreću su povezivali sa sunčanim vremenom i gotovo isključivo koristili tople boje(slika 10.), dok su tugu povezivali s noću, oblačnim nebom ili grmljavinom i koristili isključivo hladne boje(slika 11.). Za sreću su učenici govorili kako ju većinom često osjećaju sa samo jednim primjerom koji kaže rijetko (graf 2.). Ovo je zanimljiv slučaj jer je kao argument od strane učenika rečeno kako ju osjeća rjeđe nego tugu, odnosno iako je učenik povremeno ili često tužan odabrao je prikazivati sreću. Za tugu su većinom odgovorili da ju rijetko osjete ali su je ipak odabrali prikazivati, ali imaju dva odgovora koja tvrde da ju često osjete (graf 3.).

(graf 2.)

(graf 3.)

(slika 10.)

(slika 11.)

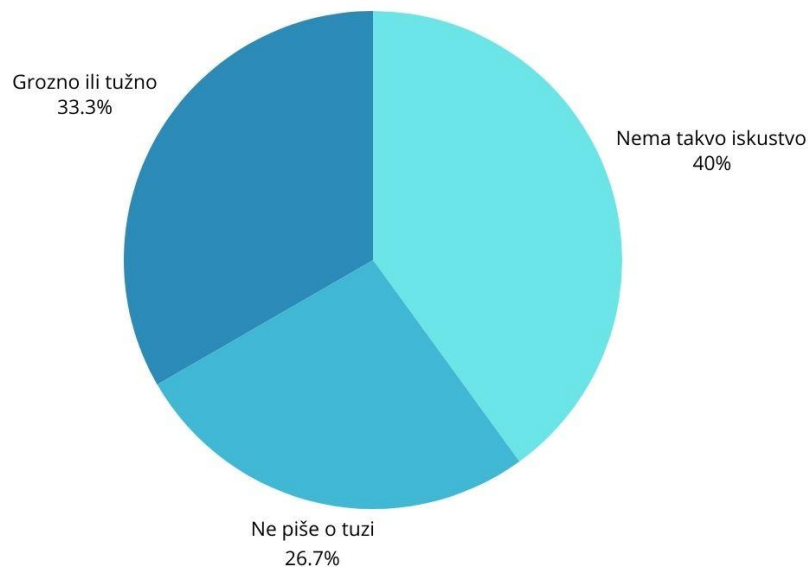
Nije čudno da je većina učenika/ca odabrala prikazati sreću, to je poželjna karakteristika, no javila se jedna anomalija gdje je učenica odabrala prikazati sreću ali je u radnom listiću napisali kako ju osjeća „rjeđe nego tugu“. To je u radu prikazala podjelom na dva dijela, hladnu zimu i toplo ljeto(slika 12.). Dakle ova učenica je jasno izrazila na satu da se u svom životu često bori s tugom ali se i dalje nada sreći. Za tugu je isto zanimljivo kako većina učenika govori kako ju rijetko osjeća ali su je ipak odabrali prikazati. Jedna učenica je čak i napisala kako tugu „ ne [osjeća] prečesto ali sam ju danas imala potrebu prikazati“. Dakle makar ona nije dominantna emocija u njihovom životu još uvijek je prisutna i razumno je zaključiti da djeca imaju potrebu svoja iskustva izraziti, makar ona bila negativna.

(slika 12.)

4.2.2. Drugi nastavni dvosat

Drugi nastavni sat je bio identičan kao i drugi sat iz prve faze, cilj je bio potaknuti introspekciju kod učenika, te je započelo s asocijativnim kartama od kojih su učenici slagali priče. Ovaj puta su učenici imali veći izbor karata te su sami odabirali koje će koristiti za priču (prilog 2). Dvije od tri priče su još jednom bile tragičnog karaktera. Prva priča glasi: „Ušla sam u tamnu sobu. Kada sam ušla vidjela sam mrtvog čovjeka. Um mi je bio pomućen. Da se opustim otišla sam u susjednu šumu. Kada sam šetala popela sam se na brdo i gledala sam u tamno sunce. U tom trenutku sam se ubila.“, a druga glasi: „Čovjek je ušao u šumu, prešao preko mosta te je vidio vrata. Prošao je kroz njih te je vidio mrtvog čovjeka. Prepao se te je pobjegao od tamo.“ Imamo dva slučaja smrti u pričama i u jednoj čak i suicid. Treba napomenuti da su grupe koje su slagale ove priče bile sačinjene gotovo isključivo od djevojčica. Treća priča bila je vrlo scenična i ugodna. Ovu grupu su sačinjavali samo dječaci i glasi: „Bili smo u Engleskoj kada je počela padati kiša. Otrčali smo u kuću i pogledali kroz prozor; vidjeli smo grad pod kišom.“ Kroz neke od ilustracija na kartama student je objasnio proporcije, omjer i razmjer, te nastavio dalje na rješavanje radnih listića. U njima su učenici trebali napisati jedno svoje sjećanje ili iskustvo na koje ih asocira završna karta iz njihovih priča, te ga ukratko opisati. Također su morali napisati što im je pomoglo da taj osjećaj prođe i kojim motivom bi ga opisali. Od petnaest odgovora četiri se nisu bavili sjećanjem na tugu, šest je reklo kao nikad nisu iskusili nešto slično, a pet kako je to sjećanje opisalo kao grozno ili tužno (graf 4.). Dakle samo trećina učenika tvrdi da je imala neko intenzivno iskustvo tuge ili depresije. Kao način nošenja s tim emocijama većina učenika je navela obitelj ili bliskog prijatelja, čak i oni koji su rekli da nisu imali takva iskustva naveli su kako bi vjerojatno bili s obitelji. Likovni zadatak bio je povezan s odgovorima iz radnog listića gdje su učenici trebali prikazati svoje sjećanje kroz prikaz sebe i motiv koji vežu uz njega u omjeru tako da što je intenzivnija bila emocija u tom sjećanju to je motiv bio veći u odnosu na njih. Za analizu su učenici skupili svoje radove i pričali smo o proporcijama, što to govori o njihovim iskustvima i kako treba pristupiti takvim osjećajima.

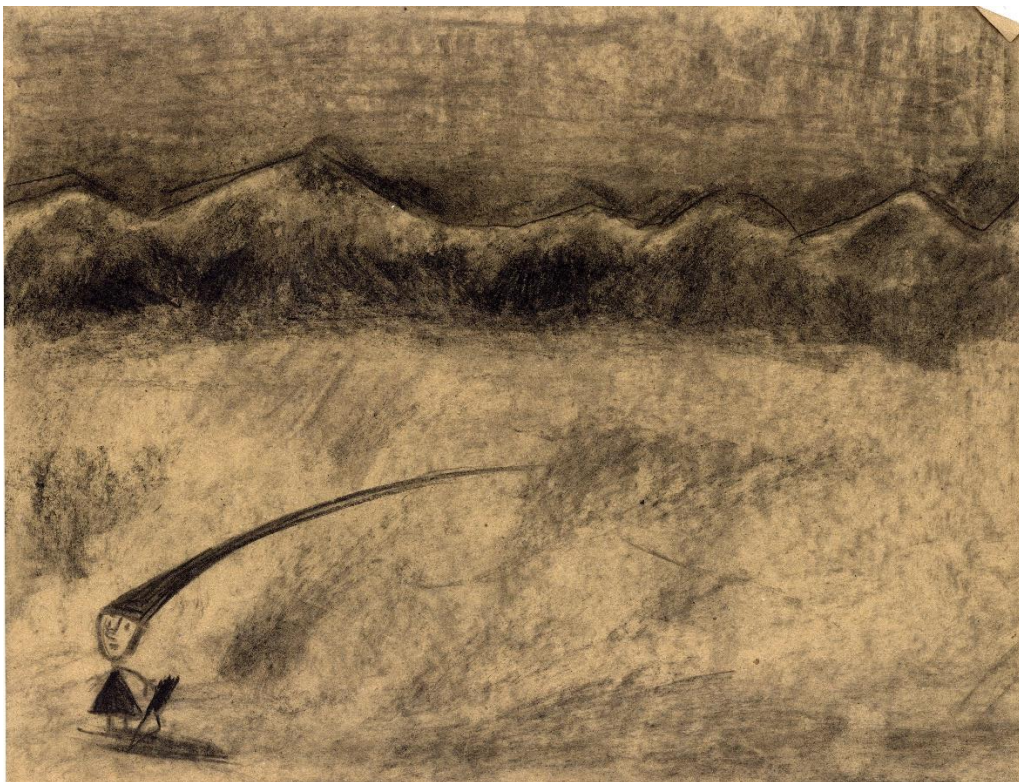

(graf 4.)

Radovi se mogu razdijeliti u dvije skupine. Jedna koja prikazuje vremenske prilike ili pejzaže i druga koja se bavi objektima, radovi su ravnomjerno raspoređeni između obje grupe. U gotovo svim radovima je prisutno zatamnivanje pozadine i osim ove prve podjele nije lako pronaći neku zajedničku karakteristiku kod izbora motiva. Izdvojio bi samo neke radove koji imaju zanimljiv odnos između prikaza sebe i motiva na radu, npr. jedna učenica je prikazala sebe kako se utapa u moru za vrijeme oluje (slika 13.), dok je druga za svoj motiv odabrala planinski lanac (slika 14.) koji je prikazan u daljini što ostavlja ako je razlog vjeran zadatku predstavlja njezin osjećaj tuge kao ogroman. Također kod prikaza predmeta isto postoje zanimljiva rješenja gdje je pozadina zacrnjena i jedina svijetla točka je vaza s cvijećem što ima zanimljive implikacije za raspodjelu pažnje kod tuge (slika 15.).

(slika 13.)

(slika 14.)

(slika 15.)

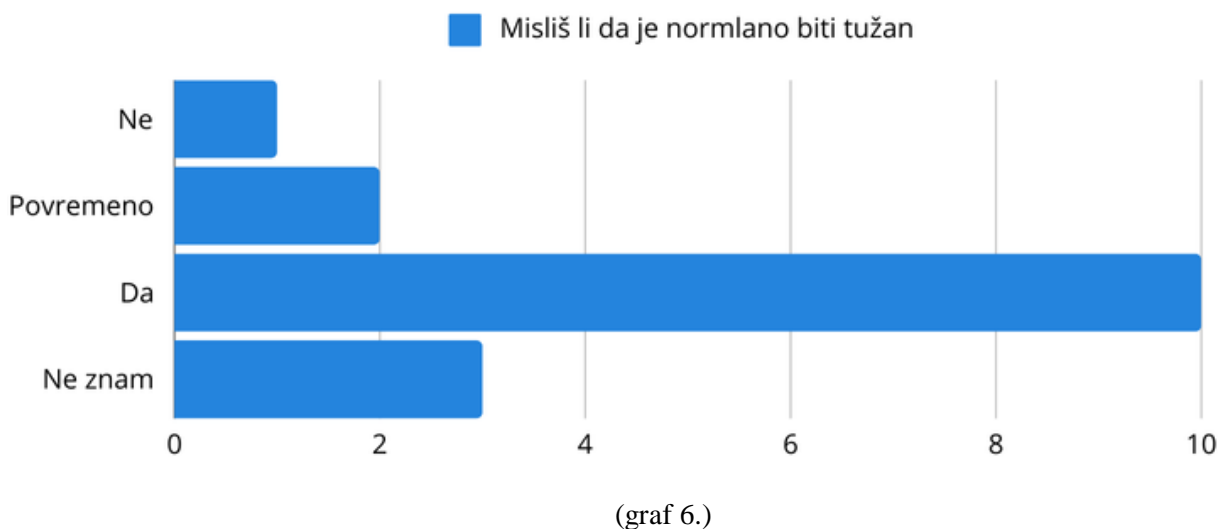
4.2.3. Treći nastavni dvosat

Cilj trećeg nastavnog sata bio je kroz simetriju i asimetriju odnosno stabilnost i nestabilnost i povezati ih s emotivnim ili mentalnim stanjem te važnosti emocija u cjelokupnom procesu rasta. Sat je započeo planiranom igrom gdje su učenici istraživali pojmove simetrije i asimetrije, te kompozicije kroz razne fizičke zadatke. Kroz ove pojmove se objasnila i stabilnost i nestabilnost te povezala s emocijama. Ovo im je služilo kao poveznica s emocionalnom stabilnošću. Sljedeće su išli na putovanje u maštu gdje su gledali predstavu koja je prikazivala njihov život, zaustavili su se na jednoj sceni koju je opisana kao tužna i morali promotriti njenu scenografiju. Ovo im je upravo bio likovni zadatak pomoću tuša i pera nacrtati scenografiju kakva bi bila u predstavi kada su oni bili tužni. Za analizu su podijelili radove na simetrične i asimetrične te ih uspoređivali, koje su bile sličnosti i koje razlike. Te su za kraj rješavali anketu.

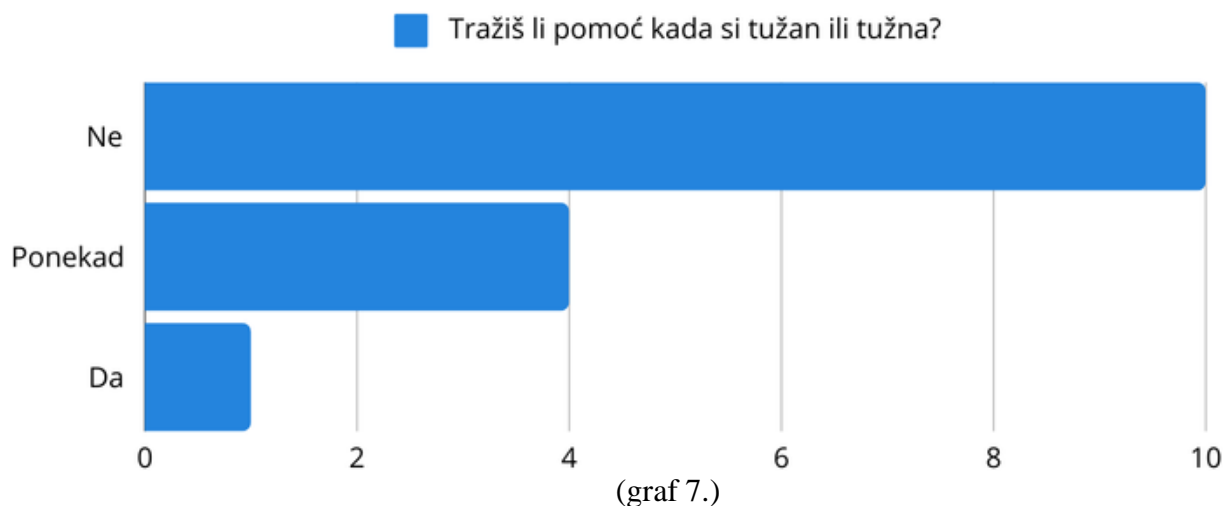
Na prvo pitanje „Koliko često se osjećaš tužno nitko nije rekao nikad, troje učenika je reklo rijetko, po šestero su rekli ponekad i često i jedan učenik je odgovorio stalno. Dakle svi proživljavaju tugu što je normalno ali isto tako od petnaest učenika njih sedmero, dakle gotovo pola ju proživljava često ili stalno.(graf 5.)

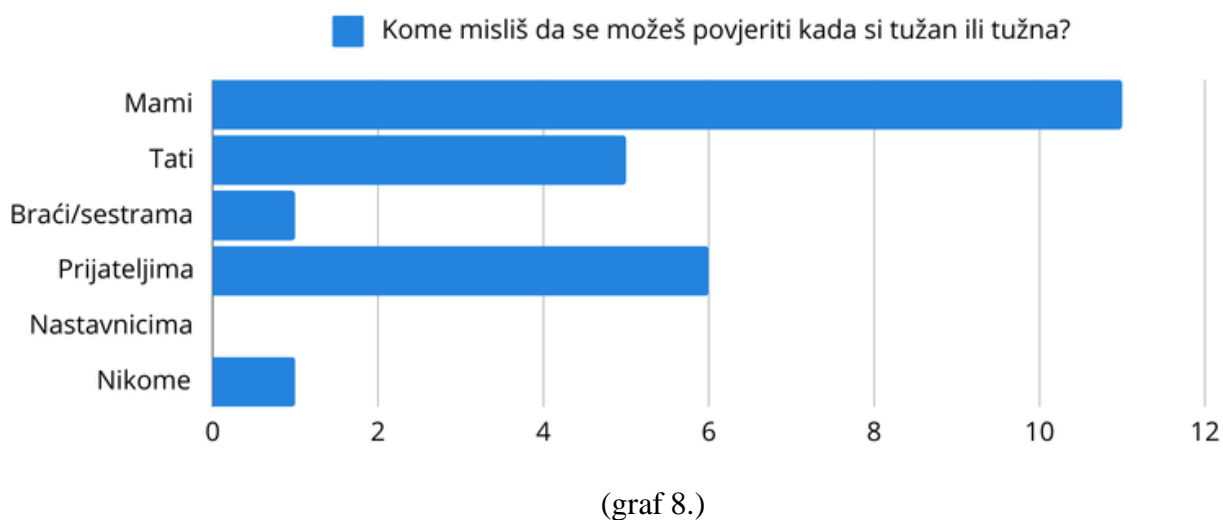
Na drugo pitanje „Što radiš kada si tužan“ učenici su davali razne odgovore ali najčešći je bio plačem. Osim toga javljaju se aktivnosti mirovanja poput ležanja na krevetu, slušanje muzika, gledanje tik toka i općenito odmaranje. Na treće pitanje „Misliš li da je normalno biti tužan?“ jedan učenik je odgovorio s ne, dvoje s povremeno, devetero sa da, troje sa ne znam i jedan učenik je ustanovio kako je to nečiji (pretpostavljam normalan) osjećaj , tako da možemo reći da je njih deset odgovorilo sa da(graf 6.).

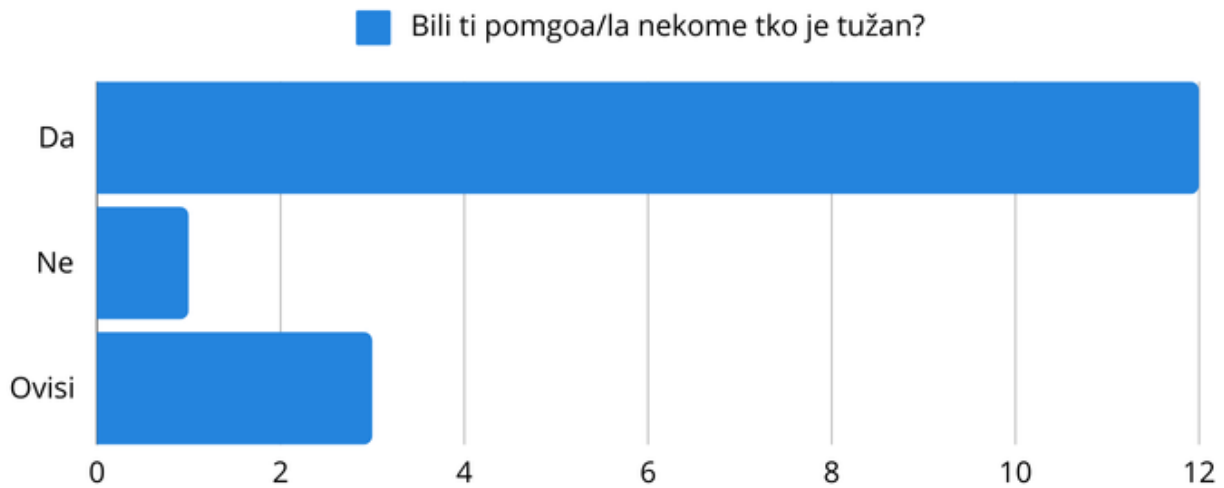
Na četvrto pitanje „Tražiš li pomoć kada si tužan ili tužna?“ desetero učenika/ca je odgovorilo sa ne, četvero sa ponekad i jedan sa da, govoreći kako priča sa sestrom. Dakle prva reakcija učenika je proživjeti to samostalno. (graf. 7.)

Na peto pitanje „Kome misliš da se možeš povjeriti kada si tužan ili tužna?“ većina učenika se izjasnila kako se povjerava majci, praćeno sa prijateljima (treba napomenuti da se misli na bliske prijatelje), zatim ocu, po jedan odgovor za braću/sestre i nikome, te nitko ne misli kako se može povjeriti nastavniku. (graf 8.)

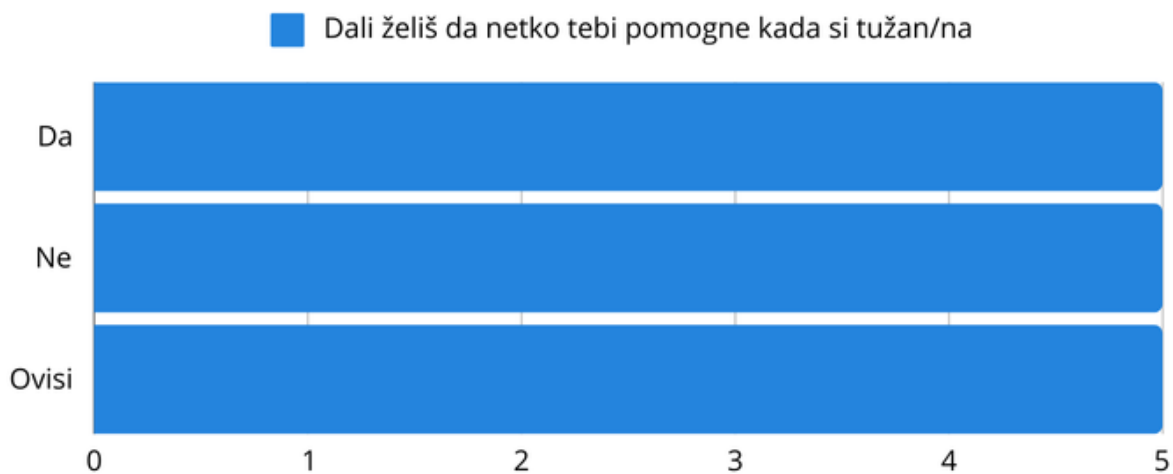

Na šesto pitanje „Bi li ti pomogao/la nekome tko je tužan?“ imamo dvanaest odgovora za da, jedan za ne, i tri za ovisi. Treba napomenuti da učenik koji je stavio ne također je i označio da, tako da taj odgovor je upitan. (graf 9.)

(graf 9.)

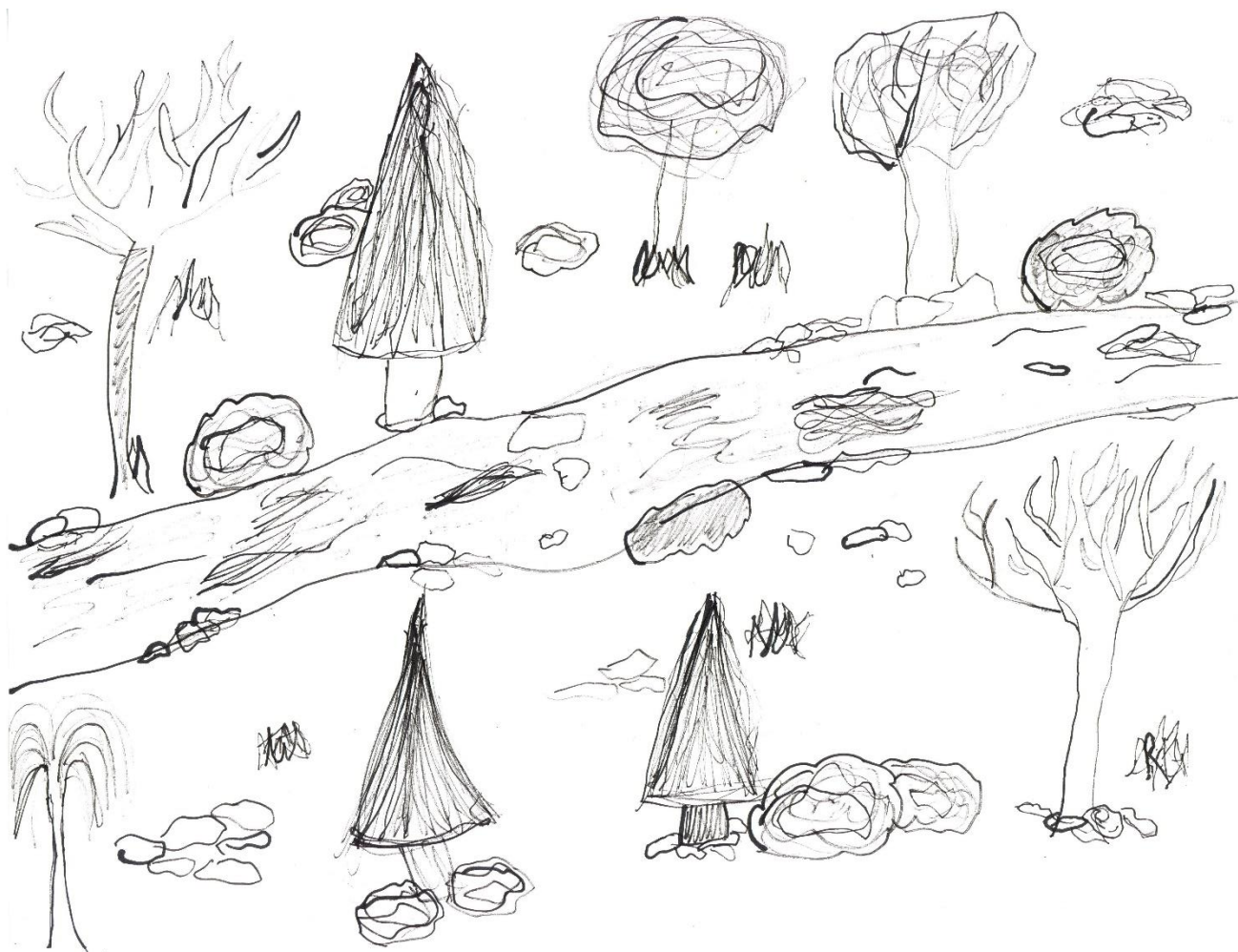
Na sedmo pitanje „Dali želiš da netko tebi pomogne kada si tužan/na?“ imamo ravnomjieran raspored između odgovora da, ne i ovisi, za svaki se izjasnilo po pet učenika. (graf 10)

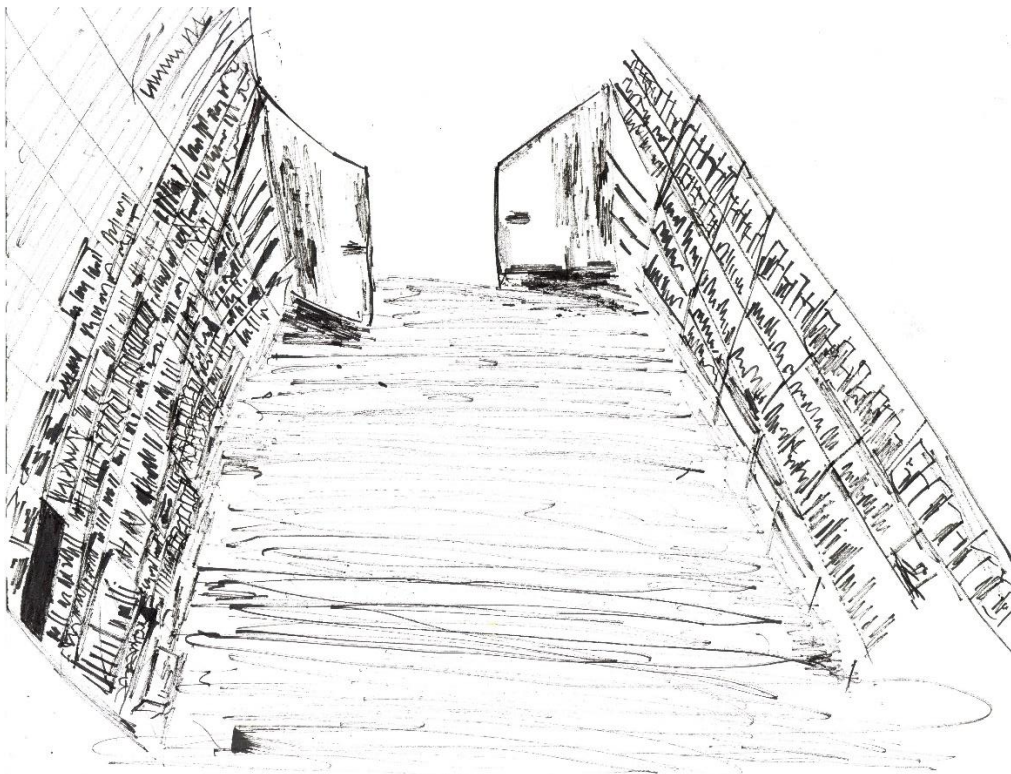
(graf 10.)

Na osmo pitanje „Jeli ti lakše izraziti tugu kroz likovni rad?“ većina učenika je odgovorila sa ne, par ih se izrazilo sa nisam siguran i dva odgovora su bila da.

Desetero učenika je na radovima odlučilo upotrijebiti simetriju, a samo pet asimetriju, što učenici pripisuju tome da im je tuge „preplavljujući“ i „pasivan“ osjećaj koji ih polako obuzima, nije eksplozivan kao na primjer nalet sreće. Zanimljivost koja se javila je da većina učenika za scenografiju bira vlastiti dom, odnosno oni tugu prvenstveno proživljavaju doma, samo je četvero učenika odlučilo prikazati vanjsku scenografiju.

(slika 16.)

(slika 17.)

(slika 18.)

4.2.4. Rasprava

U ovoj fazi veći je fokus bio na promatranju učenika i njihovih reakcija na određene podražaje. Već se na prvom satu ustanovila velika senzibilnost i volja razreda za razgovorom o emocijama. Pri analizi likovnih primjera učenici su bili angažirani i s lakoćom iščitavali emocije i asocijacije u reprodukcijama. Također vjerujem da je pomoglo što su imali izbor između tuge i sreće za razliku od prve faze što je omogućilo više slobode učenicima. Tuge je sama po sebi intenzivna emocija i može ju biti teško samostalno regulirati, dajući im mogućnost usporedbe sa srećom olakšava se direktan stres koji bi uzrokovalo njeno samostalno analiziranje. Davanje izbora u samim radovima je isto važan faktor i činjenica da je skoro pola razreda odabralo prikazivati tugu govori kako postoji potreba za njenim izražavanjem, makar ona nije stalna pojava u njihovim životima. Na listiću se većina učenika izjasnila kako rijetko osjeća tugu što se ne poklapa s završnom anketom gdje se gotovo pola razreda izjasnilo kako često osjeća tugu. Ovo može biti nuspojava istraživanja, ali treba i uzeti u obzir vremenski faktor između te dvije statistike, između njih je prošlo gotovo dva mjeseca te se svašta moglo desiti, stres od škole, socijalne okolnosti, te se bližila zima i dani su postajali kraći i mračniji što je definitivno utjecalo na učenike. Kod drugog sata je zabrinjavajuće koliko učenici razmišljaju o smrti ili bolje rečeno koliko lako im ona dolazi kao asocijacija. U pričama koje su sami smišljali i od karata koje su sami birali u dvije priče se pojavila tema smrti i/ili suicida. Ovo se može djelomično pripisati i online streaming platforma koje su učinile mnoge sadržaje dostupne mladoj publici i česta prisutnost smrti i depresije u tim sadržajima neizbježno ima utjecaj na njihovu podsvijest, ali dakako ovo je samo pretpostavka. Valja napomenuti da su te dvije priče spadale pod grupe sačinjene od djevojčica koje su pokazale veću sklonost prema tuzi i depresiji nego li dječaci koji često pokazuje znakove nerazumijevanja takvih emocija ili potiskivanja koje može kasnije dovesti do agresije. Doduše priča koju je ispričala treća grupa sačinjena isključivo od dječaka je bila ugodna govoreći od jednom sceničnom doživljaju Londona. U toj grupi je bio i jedan vrlo emocionalno senzibilna dječak koji je predvodio osmišljanje priče, te njegov utjecaj treba uzeti u obzir. Što se tiče radova, bili su dosta kreativni - postojale je jasna podjela kod odabira motiva ali je svaki učenik napravio svoju interpretaciju, te postoji nekoliko primjera koji ostavljaju poprilično intenzivan osjećaj pri promatranju. Kod pojedinih učenika se tuga jako manifestira na radovima, što opet navodi na zaključak da je to nešto čemu treba posvetiti pažnju na nastavi. U trećem nastavnom satu gdje se bavilo stabilnošću većina učenika je odabrala prikazivati tugu kao stabilnu, pasivnu emociju. To odgovara čestim opisima tuge te su kroz radove odabrali prikazivati najviše prostore svoje kuće. Ovo

opet potvrđuje kako podsvjesno vjerojatno postoji otpor prema izražavanju tuge van sigurnosti doma, odnosno suzbijanju emocija, no na ovom satu je anketa dosta značajna. Kroz nju imamo potvrde o stvarima koje su naslućene sa sata. Polovica razreda je izrazila da se često osjeća tužno, dakle emocija je definitivno prisutna u njihovim životima. Učenici su se većinom složili da je tuga normalna emocija za osjećati, ali ima ih nekoliko koji nisu sigurni ili smatraju da nije normalna emocija. Također saznajemo da su učenici skloni samovanju kada su tužni, te da ne traže pomoć. Ako se nekome trebaju povjeriti to su obično roditelji (najčešće majka) ili u nekim slučajevima prijatelji. Nastavnici ne ulaze u krug ljudi kojim bi se učenici povjerali. Kako smo rekli prije nastavnici trebaju potaknuti atmosferu koja će učenike navesti da se sami nekome povjere, ne smiju to siliti i nametati. Imamo i očekivanu reakciju da bi većina učenika pomogla nekome tko je tužan, ali isto tako trećina učenika ne bi htjela da im se pomogne, trećina nije sigurna i trećina bi htjela da im se pomogne. Dakle opet, makar učenici nisu sigurni ili ne žele pomoć, uvijek će biti slučajeva kada treba pomoć. Unutar razreda treba ostvariti razumijevanje prema ovoj emociji, ona je jedan od načina na koji mi neizbježno u jednom trenutku doživljavamo svijet oko sebe.

5. ZAKLJUČAK

Istraživanje proučava pristup učenika temi tuge, način na koji ju izražavaju na nastavi i kroz likovne radove. Na bazi promatranja i rezultata ustanovljeno je da većina učenika nema potrebu razgovarati o tuzi ili ju izražavati na satu, no također postoje manja grupa učenika koji su izrazili tu potrebu. Upravo zbog te manje grupe potrebno je kroz nastavu baviti se temama emocija, uključujući i tugu. Postoje dokazi da razgovor o emocijama može ublažiti posljedice mentalnih oboljenja, te da umjetnost pomaže pri regulaciji emocija, stoga se kroz predmet likovne kulture koji ima dobru predispoziciju za bavljenje emocijama, te fokus na kreativnom izražavanju mogu ostvariti uvjeti za bolje proživljavanje i regulaciju emocija. Kroz istraživanje većina učenika je pokazala otpor prema verbalnom izražavanju unutar nastave, te se izjašnjava kako nemaju potrebu razgovarati o tuzi. Samo nekoliko učenika unutar razreda izražava potrebu za razgovorom o emocijama ili dijeljenjem iskustva. Kod kreativnog izražavanja tuge postoji velika razlika između učenika koji imaju potrebu razgovarati o tuzi i onih koji nemaju. Prva skupina koristi shematske prikaze, dok je druga pokazala kreativnost kod rješavanja likovnih problema. Većina učenika smatra kako je tuga normalna emocija za proživjeti, no isto tako većina neće tražiti pomoć kad je tužna ili ju dijeliti sa nekime.

Iako je ovo istraživanje provedeno na malom uzorku nije općevažeće, te bi trebalo napraviti opširnije istraživanje s većim uzorkom kako bi se mogli ustanoviti precizniji rezultati i zaključci, ovaj rad može služiti kao uvid u potencijalni problem unutar školskog sustava i društva koja utječe na djecu. Rezultati istraživanja ukazuju na potrebu djece za razgovor o svojim emocijama i iskustvima koja se rijetko spominju, kao što je tuga. Školski sistem i kurikulumski dokumenti imaju strukturu koja omogućuje usmjeravanje nastave na bavljenje emocijama i razgovor o njima (Kurikulum za likovnu kulturu, 2019). Kroz stavljanje većeg fokusa na izražavanje svih emocija te stvaranja sigurne atmosfere unutar škole može se pozitivno utjecati na psihološko stanje učenika.

6. LITERATURA

1. Barwell, Ismay. "How Does Art Express Emotion?" *The Journal of Aesthetics and Art Criticism* 45, no. 2 (1986): 175–81.
2. Chabot M. i D., *Emocionalna pedagogija/Osjećati kako bi se učilo*, EDUCA, Zagreb, 2009.
3. Ducasse, C. J. "Art and the Language of the Emotions." *The Journal of Aesthetics and Art Criticism* 23, no. 1 (1964): 109–12.
4. Ministarstvo znanosti i obrazovanja, *Kurikulum nastavnog predmeta Likovna kultura za osnovne škole i Likovna umjetnost za gimnazije*, 2019. dostupno s: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_162.html (pristupljeno 3.rujna 2024.)
5. Oatley, K. i Jenkins, J.M., *Razumijevanje emocija*, 2. izdanje, Naklada slap, Jastrebarsko, 2007.
6. Oliveira, Flávia & Joaquim, Rui & Fajardo, Renato Salviato & Caramaschi, Sandro. (2018). Psychobiology of Sadness: Functional Aspects in Human Evolution. 7. 1015-1022.
7. Rafael Robina-Ramírez, José Amelio Medina Merodio, Stephen McCallum, "What role do emotions play in transforming students' environmental behaviour at school?", *Journal of Cleaner Production*, Volume 258, 2020, 120638,
8. Tasevski, Paula. "Što je standardizacija obrazovanja?." Završni rad, Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet, 2023.
9. Tillery, Rachel, Robert Cohen, Gilbert R. Parra, Katherine M. Kitzmann, and Katianna M. Howard Sharp. "Friendship and the Socialization of Sadness." *Merrill-Palmer Quarterly* 61, no. 4 (2015): 486–508.
10. Žudih, Anika. "Važnost funkcionalnih odgojnih sredina za učenike." Diplomski rad, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, 2021.

7. DODATNI PRILOZI

7.1. Pisana pripreme prva faza

7.1.1. Prvi nastavni dvosat

Ime i prezime studenta: Nikola Marinčić

Škola: Osnovna škola Trnje

Razredni odjel: 7. razred

Školska godina: 2023./2024.

Dan izvedbe: 13. 11. 2023.

Priprema za nastavni sat:

Naziv NT/J

Vrijeme i osjećaji – asocijativnost boja i toplo-hladni kontrast

Iz nastavne teme: Zajedno smo različiti

Tip sata: Obrada novog nastavnog sadržaja

I. CILJ I ISHODI UČENJA U NASTAVNOJ JEDINICI
(znanja, vještine i stavovi)

Odgojno-obrazovni cilj nastavnog sata:

Objasniti učenicima toplo-hladni kontrast boja i asocijativnost boja. Kroz motiv i likovni problem potaknuti učenike na promišljanje o svojim emocijama.

ISHOD UČENJA(postignuća učenika/kompetencije/znanja, vještine, vrijednosti i stavovi)

Učenik će moći:

- Objasniti što je asocijativnost boja
- Objasniti što je toplo-hladni kontrast boja
- Upotrijebiti tople ili hladne boja u rješavanju likovnog problema
- Upotrebom asocijativnost boja izraziti svoje emocije

II. DIDAKTIČKO-METODIČKI PODACI O NASTAVNOJ JEDINICI

Etape nastavnog sata :	<p>1. Šire istraživanje – 5 min</p> <p>2. Fokusirano istraživanje -9 min</p> <p>3. Ponavljanje -1 min</p> <p>4. Realizacija ideje, npr. praktični rad učenika/ individualno i poticaj/učitelj – 105 min</p> <p>5. Analiza i vrednovanje ostvarenih likovnih radova 10 min.</p>
Likovno područje:	Oblikovanje na plohi – 2D
Nastavna tema:	Zajedno smo različiti
Međupredmetna tema:	<p>Osobni i socijalni razvoj</p> <ul style="list-style-type: none"> - osr A.3.1. - Razvija sliku o sebi - osr A.3.2. – Upravljanje emocijama i ponašanjem
Ključni pojmovi:	Toplo-hladni kontrast, asocijativnost boja
Likovni elementi:	Boja
Elementi gradnje likovne sintakse:	Kontrast
Likovni motiv:	Prikazati vremensku priliku koja odražava odabranu emociju učenika pomoću odabranih boja
Likovni problem:	Kontrastom asocijativnih vrijednosti toplih i hladnih boja oblikovati cjelinu
Likovno tehnička sredstva:	Pastela
Likovno-umjetnička djela vezana uz nastavnu jedinicu:	<p>Vincent van Gogh, <i>Francuski romani</i>, 1888., ulje na platnu, 73,2 x 53 cm</p> <p>Henri Matisse, <i>Mrtva priroda sa zelenom komodom</i>, 1928., ulje na platnu, 46 x 56 cm</p>
Oblici rada:	<p>sociološki oblik rada: individualan rad, rad u skupini</p> <p>psihološki oblik rada: po imaginaciji</p>
Metode poučavanja i načini na koje učenici uče:	Planirana igra, stvaranje i provjeravanje hipoteza, rezimiranje i bilježenje, povezivanje i zaključivanje
Mediji (nastavna sredstva i pomagala):	Listići za analizu, reprodukcije radova, kvadratići sa bojama i listići za lijepljenje
Korelacija:	OŠ HJ B.8.4.

	Učenik se stvaralački izražava prema vlastitome interesu potaknut različitim iskustvima i doživljajima književnoga teksta.
Literatura:	<p>a) Za učenike (<i>udžbenici, priručnici i drugi izvori znanja</i>):</p> <p>1. Martina Kosec, Romana Nikolić, Petra Ružić, <i>Opažam, oblikujem/udžbenik za 7. razred osnovne škole</i>, Profil Keltt, Zagreb, 2020.</p>
	<p>b) Za nastavnika (<i>stručno-znanstvena, metodička, pedagoška, psihološka</i>):</p> <p>1. Kurikulum za nastavni predmet Likovna Kultura</p> <p>2. Chabot, Daniel, <i>Emocionalna pedagogija: osjećati kako bi se učilo – kako uključiti emocionalnu inteligenciju u vaše poučavanje</i>, Educa ; 85, Zagreb, 2009.</p>

III. RAZRADA NASTAVNOG SATA ("SCENARIJ")

ETAPE NASTAVNOG SATA	UČITELJ	UČENIK	OBLICI RADA	METODE RADA	NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA
<p>1. ŠIRE ISTRAŽIVANJE</p> <p>5 min</p> <p>1.1. Priprema</p>	<ul style="list-style-type: none"> - pozdravlja učenike i ukratko predstavlja temu današnjeg sata - dijeli kuvertu sa pomagalima za nastavu i priprema učenike za rad <p>Dobar dan, ja sam Nikola Marinčić i s vama ću raditi sljedeća tri nastavna sata.</p> <p>Danas ćemo se baviti bojama i vremenskim pojavama, pa se za početak podijelite u 5 skupina.</p> <p>Student svakoj skupini da kuvertu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - pozdravljaju studenta - pripremaju se za rad 	- frontalni	- Razgovor	
<p>1.2 Ponavljanje, usmjeravanje pažnje i motivacija za nast. sadržaj</p>	<ul style="list-style-type: none"> - objašnjava učenicima meori 	<ul style="list-style-type: none"> - Igraju memori - Povezuju boje istih nijansi - Pamte pozicije pojedinih boja - Prepoznaju razlike u nijansama iste boje 	- Rad u grupi	- planirana igra	- memori

	<p>Prvo što će te odraditi je igrati memori. Morate nasumično promiješati kvadratiće koje imate, posložiti ih naopačke na stol i onda pokušati pogodite parove boja. Svima jasno?</p> <p>Možete krenuti.</p>				
<p><u>2. FOKUSIRANO</u> <u>ISTRAŽIVANJE I</u> <u>ANALIZA</u> <u>LIKOVNOG</u> <u>DJELA</u></p> <p>9 min</p> <p>2.1.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Vodi učenike kroz zadatke - Objašnjava toplo-hladni kontrast i asocijativnost boja - Zapisuje pojmove na ploču <p>Sada pogledajte ove dvije slike na ploči. Povežite boje koje ste koristili za memori sa slikom za koju mislite da najviše odgovara, ne morate iskoristiti sve boje ali pokušajte što više.</p> <p>Kakve boje prevladavaju kod ove slike? (pokazuje na Matissa)</p> <p>A kakve kod ove? (pokazuje na van Gogha)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Izvršavaju zadatak - Zapisuju svoje asocijacije i zaključke - Povezuju ih sa reprodukcijama - Argumentiraju ih - Pišu ključne pojmove na ploču 	<ul style="list-style-type: none"> - Grupni rad - Frontalni rad 	<ul style="list-style-type: none"> - istraživački zadatak - Istraživanje - povezivanje 	<ul style="list-style-type: none"> - papirići - prezentacija - reprodukcije - magnetići - ljepljivi papirići

	<p>Kakve su te boje u odnosu jedna na drugu?</p> <p>Takav odnosno između boja naziva se toplo hladni kontrast. (zapisuje na ploču)</p> <p>Sada će svatko od vas dobiti po dva papirića. Po jedan papirić će te zalijepiti pokraj svake slike. A na njih morate napisati jednom riječju što mislite kakvo je bilo vrijeme kada se slikala ova slika. Kada ste napisali zalijepite papirić pokraj slike za koju ste pisali.</p> <p>Dobit će te još dva papirića i isto kao i malo prije odgovoriti na pitanje i zalijepiti pokraj slike. Pitanje glasi: „Što mislite kako se umjetnik osjećao kada je slikao ovu sliku?“</p> <p>Nakon što su svi učenici odgovorili i zalijepili student naglas pročita kakvi su odgovori za vrijeme bili ispod van Gogha.</p> <p>Nastavlja sa pitanjem zašto se dali takve odgovore?</p>				
--	---	--	--	--	--

	<p>Dakle boja vas je podsjećala na takvo vrijeme.</p> <p>(Nakon toga čita naglas odgovore za) emocije.</p> <p>A što sa emocijama, zašto ste za njih tako odgovarali?</p> <p>Znači opet su vas boje na to podsjećale.</p> <p>(na isti način prođe i drugu sliku sa odgovorima)</p> <p>Što možete zaključiti iz ovoga?</p> <p>To svojstvo boje da nas na nešto podsjeti ili asociira, naziva se asocijativnost boja</p> <p>(zapisuje na ploču)</p>	<p>Zbog, boje i ugodaja.</p> <p>Isto nas boje podsjećaju.</p>			
--	--	---	--	--	--

		Ovisno o bojama dobivamo drugačije asocijacije na sliku.			
2.2. Najava zadatka	<ul style="list-style-type: none"> - Objašnjava likovni zadatak i tehniku pastel - Vodi učenike na putovanje u maštu - Usmjerava učenika na promišljanje o emocijama i samorefleksiju <p>Sada se opustite, ugodno se smjestite na svoja mjesta i zatvorite oči. Fokusirajte se na moje riječi i pustite da vas mašte i asocijacije povedu.</p> <p>Prisjetite se kako se osjećate kada ste sretni, kako vam se tijelo osjeća tada, što želite raditi, skakati, plesati, vrištati? Kakve su vam misli?... zamislite se negdje vani, kakvo bi bilo vrijeme. Dali vam je toplo ili hladno? Kojim bojama bi opisali taj osjećaj, to vrijeme?</p> <p>No kao i sve u životu i taj osjećaj polako prolazi... sreća polako nestaje iz vašeg tijela i obuzima vas druga emocija... osjećate neku nelagodu, frustraciju, žalost, možda čak i strah, možda vam se plače ili vam samo nije stalo do ničega</p> <p>Koju to emociju osjećate? Kako vam se tijelo osjeća? Hladno, tromo, usporeno?... opet se zateknete vani, kakvo je sada vrijeme, dali vam</p>	<ul style="list-style-type: none"> - slušaju zadatak - koriste maštu kao alat za razvoj ideja i utvrđivanje novog gradiva - stvaraju interne poveznice između emocija, vremenskih prilika i boja - prisjećaju se svojih prijašnjih iskustava 	-frontalni rad	-razgovor	

	<p>ono odgovara ili smeta? Koje boje sada prevladavaju?</p> <p>Otvorite oči i malo se razbudite. Kako vam je bilo malo maštati? Upravo će ovo o čemu ste sada razmišljati biti zadatak za danas. Morate odabrati emociju sreće ili tuge i onda prikazati tu emociju kroz neku vremensku priliku. Ovisno koju emociju odaberete morate koristiti boje koje podsjećaju na tu emociju. Prisjetite se asocijativnosti boja i pogledajte na ploču slike koje imate kao primjere.</p> <p>Tehnika koju će te koristiti je pastela. Ona spada pod slikarske tehnika, radi toga cijeli papir mora biti ispunjen bojom, ne smije biti praznog prostora.</p>				
<p><u>3. PONAVLJANJE</u></p> <p>1min</p>	<p>- provjerava jesu li učenici razumjeli pojmove i zadatak</p> <p>Tko će mi ponoviti zadatak?</p> <p>Što je asocijativnost boja?</p>	<p>- ponavljaju pojmove i zadatak</p> <p>Odabrati sreću ili tugu i prikazati ju kroz neku vremensku priliku i moramo koristiti za to prigodne boje.</p> <p>Mogućnost boja da nas podsjećaju na nešto.</p>	<p>-frontalan rad</p>	<p>- razgovor</p>	

	Možete započeti.				
<u>4. REALIZACIJA IDEJE, PRAKTIČNI RAD UČENIKA</u> 105min	<ul style="list-style-type: none"> - promatra učenike za vrijeme rada - pomaže učenica ako je potrebno 	<ul style="list-style-type: none"> - izvode likovni zadatak - koriste se pastelom - kritički promišljaju o odabiru boje - razlikuju tople i hladne boje - promišljaju o načinu prikazivanja vremenskih motiva 	- Individualni rad	- praktičan rad	Pastela, papir

<p><u>5. (npr.) ANALIZA I VREDNOVANJE OSTVARENIH LIKOVNIH ILI VIZUALNIH RADOVA</u></p> <p>10 min</p> <p>5.1. Priprema</p>	<p>- priprema učenike za analizu radova</p> <p>Uredu kada ste svi završili složite radove na jednu hrpu i vratite se na svoja mjesta.</p>	<p>- završavaju sa radom</p> <p>- pripremaju se za analizu radova</p>	<p>-frontalni rad</p>	<p>- razgovor</p>	
<p>5.3. Analiza i vrednovanje likovnih ili vizualnih radova</p>	<p>- dijeli učenicima listiće za analizu</p> <p>- pozdravlja učenike</p> <p>Ispunite ovaj listić i nakon toga ste slobodni.</p> <p>Lijep pozdrav</p>	<p>- rješavaju radni listić</p> <p>- analiziraju svoj rad</p> <p>- promišljaju koliko često osjećaju emociju koju su radili</p>	<p>-samostalni rad</p>	<p>- ispunjavanje listića</p>	<p>- listići za analizu</p>

IV. PLAN PLOČE

Naziv teme

Vrijeme i osjećaji – asocijativnost boja i
toplo-hladni kontrast

Ključni pojmovi:

Toplo-hladni kontrast

Asocijativnost boja

Likovno-umjetničko djelo:

Vincent van Gogh, *Francuski romani*, 1888., ulje na platnu, 73,2
x 53 cm

Henri Matisse, *Mrtva priroda sa zelenom komodom*, 1928., ulje
na platnu, 46 x 56 cm

7.1.2. Drugi nastavni dvosat

Ime i prezime studenta: Nikola Marinčić

Škola: Osnovna škola Trnje

Razredni odjel: 7. razred

Školska godina: 2022./2023.

Dan izvedbe: 10. 5. 2023.

Priprema za nastavni sat:

Naziv NT/J

Sjećanje tuge - Proporcije

Iz nastavne teme: Zajedno smo različiti

Tip sata: Obrada novog nastavnog sadržaj

I. CILJ I ISHODI UČENJA U NASTAVNOJ JEDINICI (znanja, vještine i stavovi)

Odgojno-obrazovni cilj nastavnog sata:

Cilj nastavnog sata je objasniti učenicima proporcije i omjer, te potaknuti na promišljanje svojih prijašnjih iskustava tuge kao i kritičko razmatranje svojih postupaka u tim trenucima.

ISHOD UČENJA(postignuća učenika/kompetencije/znanja, vještine, vrijednosti i stavovi)

Učenik će moći:

- Objasniti što su proporcije
- Razlikovati omjer i razmjer
- Upotrijebiti proporcije u svojem likovnom radu
- Kritički obrazložiti svoja prijašnja iskustva tuge
- Kritički obrazložiti svoje prošle postupke

II. DIDAKTIČKO-METODIČKI PODACI O NASTAVNOJ JEDINICI

Etape nastavnog sata :	<p>1.Šire istraživanje – 7 min</p> <p>2. Fokusrano istraživanje -7 min</p> <p>3. Ponavljanje -1 min</p> <p>4. Realizacija ideje, npr. praktični rad učenika/ individualno i poticaj/učitelj – 105 min</p> <p>5. Analiza i vrednovanje ostvarenih likovnih radova 10 min.</p>
Likovno područje:	Oblikovanje na plohi – 2D
Nastavna tema:	Zajedno smo različiti
Međupredmetna tema:	<p>Osobni i socijalni razvoj</p> <ul style="list-style-type: none"> - osr A.3.1. - Razvija sliku o sebi - osr A.3.2. – Upravljanje emocijama i ponašanjem
Ključni pojmovi:	Proporcije i omjera
Likovni elementi:	Crta
Elementi gradnje likovne sintakse:	Omjer
Likovni motiv:	Prikazati sebe i objekt koji im je pomogao nositi se sa tugom
Likovni problem:	Proporcije sebe i drugog objekta „tuge“
Likovno tehnička sredstva:	Ugljen
Likovno-umjetnička djela vezana uz nastavnu jedinicu:	/
Oblici rada:	<p>sociološki oblik rada: individualan rad, rad u skupini</p> <p>psihološki oblik rada: po imaginaciji</p>
Metode poučavanja i načini na koje učenici uče:	rezimiranje i bilježenje, nelingvistički prikazi, kritičko promišljanje i argumentiranje, magareći most
Mediji (nastavna sredstva i pomagala):	Karte, listići
Korelacija:	<p>MAT OŠ B.7.3.</p> <p>Primjenjuje proporcionalnost i obrnutu proporcionalnost.</p>

Literatura:	a) Za učenike (<i>udžbenici, priručnici i drugi izvori znanja</i>): 1. Martina Kosec, Romana Nikolić, Petra Ružić, <i>Opažam, oblikujem/udžbenik za 7. razred osnovne škole</i> , Profil Keltt, Zagreb, 2020.
	b) Za nastavnika (<i>stručno-znanstvena, metodička, pedagoška, psihološka</i>): 1. Kurikulum za nastavni predmet Likovna Kultura 2. Chabot, Daniel, <i>Emocionalna pedagogija: osjećati kako bi se učilo – kako uključiti emocionalnu inteligenciju u vaše poučavanje</i> , Educa ; 85, Zagreb, 2009.

III. RAZRADA NASTAVNOG SATA ("SCENARIJ")

ETAPE NASTAVNOG SATA	UČITELJ	UČENIK	OBLICI RADA	METODE RADA	NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA
<p>1. ŠIRE ISTRAŽIVANJE</p> <p>5 min</p> <p>1.1. Priprema</p>	<ul style="list-style-type: none"> - pozdravlja učenike i ukratko predstavlja temu današnjeg sata - dijeli radne materijale <p>Dobar dan, ja sam Nikola Marinčić, student sa akademije i danas ću vam održati nastavni sat.</p> <p>Malo ćemo se osvrnuti na vaša prošla iskustva i kako ste se s njima nosili.</p> <p>Podijelite se u četiri grupe.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - pozdravljaju studenta - pripremaju se za rad 	- frontalni	- Razgovor	
<p>1.2 Ponavljanje, usmjeravanje pažnje i motivacija za nast. sadržaj</p>	<ul style="list-style-type: none"> - objašnjava učenicima zadatak - usmjerava pažnju učenika - analizira zadatak sa učenicima - objašnjava proporcije, omjer i razmjer <p>Savaka grupa pred sobom ima po tri karte, odaberite jednu koju će te zadržati.</p> <p>Ta karta će biti završetak priče koju će te sada osmišljavati. Ostatak priče će te smisliti pomoću špila karata koje ću vam sada podijeliti. Imate 2</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Izvršavaju zadatak - Smišljaju priču pomoću karata - Prepričavaju osmišljenu priču - Slušaju priče drugih grupa - Analiziraju karte <p>(učenici biraju)</p>	- Grupni rad	<ul style="list-style-type: none"> - Metodički zadatak - Osmišljavanje priče 	- ilustrirane karte

	<p>minute da odaberete 5-6 karata iz tog špila od kojih će te osmisliti priču.</p> <p>Dakle vaš zadatak je sada od karata koje ste odabrali složiti priču. Dakle nemojte smišljati priču pa onda slagati karte nego prema kartama koje imate, pomoću asocijacija i vaše mašte složite priču, te naravno jednu od one prve tri karte stavite kao završetak priče.</p> <p>Možete početi.</p> <p>Uredu, sada će grupe svaka pojedinačno doći pred ploču, pomoću magnetića naljepiti svoju priču na ploču i zatim ju ostalima ispričati.</p> <p>Kakve su vam bile priče?</p> <p>Dobro, sada pogledajte ovu kartu (student pokazuje kartu na kojoj je očita razlika u veličini dva elementa)</p> <p>Kakvi su ovi elementi jedan naspram drugoga?</p>	<p>(učenici odabiru)</p> <p>Učenici pričaju svoje priče</p> <p>Proizvoljni odgovori učenika, očekivano nešto na tužniju ili žalosniju stranu.</p>			
--	---	---	--	--	--

	<p>Tako je, jedan je veći, drugi je manji. Takve odnose veličina nazivamo proporcije.</p> <p>Na ovoj karti imamo koliko veličina?</p> <p>Kada imamo odnos samo dviju veličina to nazivamo omjer.</p> <p>Koliko odnosa veličina imamo na ovoj karti (student pokazuje kartu koja na sebi ima više odnosa veličina)</p> <p>Kada imamo odnos više veličina to nazivamo razmjer.</p> <p>(kako su pojmovi izgovoreni tako ih student zapisuje na ploču)</p>	<p>Jedan je veći od drugoga.</p> <p>Dvije</p> <p>Četiri</p>			
--	--	---	--	--	--

<p><u>2. FOKUSIRANO</u> <u>ISTRAŽIVANJE</u></p> <p>4 min</p> <p>2.1.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Objašnjava zadatak - Objašnjava kompoziciju <p>Uredu, sada ću vam podijeliti radne listiće, nisu za ocjenu, ali molim vas uzmite si vremena i dobro promislite o pitanjima i svojim odgovorima. Ovo nećete morati čitati naglas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Izvršavaju zadatak - Prisjećaju se svojih prošlih iskustava - Kritički razmatraju svoja prošla iskustva - Promišljaju kako se nose sa emocijama 	<ul style="list-style-type: none"> - Samostalni rad - Frontalni rad 	<ul style="list-style-type: none"> - Ispunjavanje listića - Bilježenje i rezimiranje - istraživanje 	<ul style="list-style-type: none"> - radni listić
--	---	--	---	--	--

<p>2.3. Najava zadatka</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Motivira učenike za likovni zadatak - Vodi učenike kroz putovanje u maštu - zadaje likovni zadatak <p>Vaš zadatak je vezan uz odgovore iz radnog listića. U zadatku će te morati prikazati sebe i motiv koji ste napisali u trećem zadatku radnog listića. Sada me dobro slušajte da razumijete zadatak.</p> <p>Za ovo će te koristiti ugljen, pazite da dobro centrirate rad u formatu i nemoj te koristiti olovke za skice.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Slušaju zadatak 	<p>-frontalni rad</p>	<p>-razgovor</p>	
-----------------------------------	--	--	-----------------------	------------------	--

<p><u>3. PONAVLJANJE</u></p> <p>1min</p>	<ul style="list-style-type: none"> - provjerava jesu li učenici razumjeli pojmove i zadatak <p>Tko će mi ponoviti zadatak?</p> <p>Koji je ključni element u likovnom zadatku?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ponavljaju pojmove i zadatak <p>Prikazati sebe i predmet iz trećeg zadatka tako da omjer odražava intenzivnost osjećaja iz prvog zadatka</p> <p>Proporcije.</p>	<p>-frontalan rad</p>	<p>- razgovor</p>	
<p><u>4. REALIZACIJA IDEJE, PRAKTIČNI RAD UČENIKA</u></p> <p>30min</p>	<ul style="list-style-type: none"> - promatra učenike za vrijeme rada - pomaže učenica ako je potrebno 	<ul style="list-style-type: none"> - izvode likovni zadatak - koriste se ugljenom - kritički promišljaju kompoziciju i proporcije u radu - primjenjuju omjer ili razmjer u radu - promišljaju o svojim emocijama 	<p>- Individualni rad</p>	<p>- praktičan rad</p>	<p>Ugljen, natur papir</p>

<p><u>5. (npr.)ANALIZA I VREDNOVANJE OSTVARENIH LIKOVNIH ILI VIZUALNIH RADOVA</u></p> <p>5min</p> <p>5.1. Priprema</p>	<p>- priprema učenike za analizu radova</p> <p>Završavajte i skupite sve svoje radove na jedno mjesto i okupite se oko njih.</p>	<p>- završavaju sa radom</p> <p>- pripremaju se za analizu radova</p>	-frontalni rad		
<p>5.2. Ponavljanje</p>	<p>- podsjeca učenike na pojmove i zadatak</p> <p>Kojim pojmovima smo se danas bavili?</p> <p>Što su proporcije?</p>	<p>- prisjećaju se pojmova i zadatka</p>	-frontalni rad	-razgovor	

	A što su omjer i razmjer?	Proporcije, omjer i razmjer Odnosi veličina Omjer odnosu dviju veličina a razmjer odnos više veličina.			
5.3. Analiza i vrednovanje likovnih ili vizualnih radova	<ul style="list-style-type: none"> - priprema učenike za analizu - zadaje učenicima zadatke za analizu - potiče učenike na kritičko gledanje drugih radova - potiče učenike na raspravu o radovima <p>Dali netko želi podijeliti priču iza svojeg rada?</p> <p>Kakve ste emocije prikazivali?</p> <p>Kakve su proporcije u vašim radovima?</p> <p>Što to znači, kakve su bile vaše emocije?</p> <p>Misli te li da je uredu, da je to normalno?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kritički razmatraju radove - promišljaju o proporcijama u radu - iznose zaključak na bazi radova - kritički razmatraju emociju tuge <p>Učenici ako žele izlažu svoje priče.</p> <p>Tužne, žalosne, nesretne...</p> <p>Učenici daju svoje odgovore.</p>	-grupni rad	-razgovor	- radovi učenika

	<p>Dakle sve emocije koje osjećate važne su za vas kao pojedince, one su dio vaše osobnosti i kako se nosite s njima utječe na osobe koje će te postati. Iz tog razloga nemoj te ignorirati svoje emocije i zataškavati ih. Prihvatite ih kakve jesu i dopustite si da ih proživite, ali uvijek budite spremi i na dozu kontrole kada za to dođe vrijeme.</p> <p>Nadam se da vam je bilo dobro, to je to za danas. Lijep pozdrav.</p>	<p>Učenici daju svoje odgovore</p> <p>Učenici daju svoje odgovore.</p>			
--	---	--	--	--	--

IV. PLAN PLOČE

PROPORCIJE

OMJER

RAZMJER

A:B

A:B:C:D

Naziv teme

Sjećanje tuge - Proporcije

Ključni pojmovi:

Proporcije

Omjer

Razmjer

7.1.3. Treći nastavni dvosat

Ime i prezime studenta: Nikola Marinčić

Škola: Osnovna škola Trnje

Razredni odjel: 7. razred

Školska godina: 2022./2023.

Dan izvedbe: 24. 5. 2023.

Priprema za nastavni sat:

Naziv NT/J

Kako ja doživljam tugu – asocijativnost i modulacija boja

Iz nastavne teme: Zajedno smo različiti

Tip sata: Obrada novog nastavnog sadržaja

I. CILJ I ISHODI UČENJA U NASTAVNOJ JEDINICI
(znanja, vještine i stavovi)

Odgajno-obrazovni cilj nastavnog sata:

Naučiti učenike što je modulacija i asocijativna vrijednost boja te kako ih koristiti za izražavanje svojih promišljanja o tuzi.

ISHOD UČENJA(postignuća učenika/kompetencije/znanja, vještine, vrijednosti i stavovi)

Učenik će moći:

- Objasniti što je modulacija boje
- Objasniti što je asocijativnost boja
- Kritički promisliti o emociji tuge
- Oblikovati likovni rad modulacijom boje
- Argumentirati svoju upotrebu boja u radu
- Izraditi autoportret

II. DIDAKTIČKO-METODIČKI PODACI O NASTAVNOJ JEDINICI

Etape nastavnog sata :	<p>1. Šire istraživanje – 7 min</p> <p>2. Fokusrano istraživanje -7 min</p> <p>3. Ponavljanje -1 min</p> <p>4. Realizacija ideje, npr. praktični rad učenika/ individualno i poticaj/učitelj – 105 min</p> <p>5. Analiza i vrednovanje ostvarenih likovnih radova 10 min.</p>
Likovno područje:	Oblikovanje na plohi – 2D
Nastavna tema:	Zajedno smo različiti
Međupredmetna tema:	<p>Osobni i socijalni razvoj</p> <ul style="list-style-type: none"> - osr A.3.1. - Razvija sliku o sebi - osr A.3.2. – Upravljanje emocijama i ponašanjem
Ključni pojmovi:	Asocijativnost boja, modulacija
Likovni elementi:	Boja
Elementi gradnje likovne sintakse:	Modulacija
Likovni motiv:	Autoportret
Likovni problem:	Modulacijom boje prikazati privid volumena na plohi
Likovno tehnička sredstva:	Tempera, kistovi, paleta
Likovno-umjetnička djela vezana uz nastavnu jedinicu:	<p>Emanuel Vidović, <i>Chioggia</i>, 1900. – 1902. g., ulje na platnu, 55 x 90 cm</p> <p>Claude Monete, <i>Stog sijena, sunce u izmaglici</i>, 1891. g., ulje na platnu, 65 x 100 cm, Minneapolis Institute of Arts</p>
Oblici rada:	<p>sociološki oblik rada: individualan rad, rad u skupini</p> <p>psihološki oblik rada: po sjećanju</p>
Metode poučavanja i načini na koje učenici uče:	rezimiranje i bilježenje, nelingvistički prikazi, kritičko promišljanje i argumentiranje, magareći most
Mediji (nastavna sredstva i pomagala):	Karte, listići, reprodukcije
Korelacija:	<p>OŠ HJ B.7.4.</p> <p>Učenik se stvaralački izražava prema vlastitome interesu potaknut različitim iskustvima i doživljajima</p>

Literatura:	<p>a) Za učenike (<i>udžbenici, priručnici i drugi izvori znanja</i>):</p> <p>2. Martina Kosec, Romana Nikolić, Petra Ružić, <i>Opažam, oblikujem/udžbenik za 7. razred osnovne škole</i>, Profil Keltt, Zagreb, 2020.</p>
	<p>b) Za nastavnika (<i>stručno-znanstvena, metodička, pedagoška, psihološka</i>):</p> <p>3. Kurikulum za nastavni predmet Likovna Kultura</p> <p>4. Chabot, Daniel, <i>Emocionalna pedagogija: osjećati kako bi se učilo – kako uključiti emocionalnu inteligenciju u vaše poučavanje</i>, Educa ; 85, Zagreb, 2009.</p>

III. RAZRADA NASTAVNOG SATA ("SCENARIJ")

ETAPE NASTAVNOG SATA	UČITELJ	UČENIK	OBLICI RADA	METODE RADA	NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA
<p>1. ŠIRE ISTRAŽIVANJE</p> <p>5 min</p> <p>1.1. Priprema</p>	<ul style="list-style-type: none"> - pozdravlja učenike i ukratko predstavlja temu današnjeg sata - dijeli radne materijale <p>Dobar dan, ja sam Nikola Marinčić, student sa Akademije likovnih umjetnosti i danas ću vam održati nastavni sat. Danas ćemo nastaviti sa istraživanjem tuge i kako ju vi sami doživljavate Podijelite se u 5 skupina. Svaka skupina će dobiti karte sa različitim bojama</p>	<ul style="list-style-type: none"> - pozdravljaju studenta - pripremaju se za rad 	- frontalni	- Razgovor	
<p>1.2 Ponavljanje, usmjeravanje pažnje i motivacija za nast. sadržaj</p>	<ul style="list-style-type: none"> - objašnjava učenicima zadatak - usmjerava pažnju učenika - analizira zadatak sa učenicima - objašnjava modulaciju i asocijativnost boja - zapisuje pojmove na ploču <p>Boje koje ste dobili morate poredati prema vlastitoj logici u neku skalu. Možete početi.</p> <p>(Pregledavanje zadataka učenike individualno sa svakom grupom)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Izvršavaju zadatak - Slažu skalu boja 	- Grupni rad	- Metodički zadatak	- Obojane kartice

	<p>Prema kojoj logici ste ih slagali ? Zašto ?</p> <p>Postoji li još neki način na koji bi ih mogli složiti?</p> <p>(opet se obraća cijelom razredu)</p> <p>U redu, imali smo nekoliko rješenja za ovo no jedna od češćih je bila ovakva slična (lijepi sa magnetima karte na ploču na kojima se vidi modulacija).</p> <p>Što se događa sa bojama ovdje?</p> <p>Kako je to postignuto?</p> <p>Taj proces postepenog preoblikovanja jedne boje u drugu naziva se modulacija. (zapisuje pojam na ploču)</p>	<p>Tako da jedna boja prelazi u drugu. Zato što ima smisla.</p> <p>Jedna boja prelazi u drugu.</p> <p>Miješanjem tih dviju boja.</p>			
<p><u>2. FOKUSIRANO</u> <u>ISTRAŽIVANJE</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Analizira boje na likovnim primjerima - Potiće učenike na kriričko promišljanje - Potiće učenike na analiziranje svojih razmišljanja 	<ul style="list-style-type: none"> - Analiziraju umjetnička djela - Prepoznaju modulaciju - Iznose svoje asocijacije sa radom - Analiziraju upotrebu boje 	<ul style="list-style-type: none"> - Samostalni rad 	<ul style="list-style-type: none"> - Vođena analiza 	<ul style="list-style-type: none"> - prezentacija - radni listić

<p>4 min</p> <p>2.1. Analiza likovnog djela</p>	<p>- Dijeli učenicima radne listiće</p> <p>Pogledajte sada ovu fotografiju što na njoj vidite ?</p> <p>Koje su sve boje na njoj?</p> <p>Gdje se može vidjeti modulacija?</p> <p>Što se njome postiže, kako je ona upotrijebljena na ovom likovnom primjeru?</p> <p>Uzmite svoj radni listić. Dobro promotrite oba ova rada i boje koje su iskorištene na njima. Na listiću napišite sve asocijacije koje u vama potiče prva i druga slika. Možete ih pisati zajedno ili za svaku posebno.</p> <p>Tko bi htio reći svoje asocijacije?</p> <p>Kao što možete vidjeti svatko od vas drugačije doživljava boje, i svaka asocijacija je specifična za vas. Svojstvo boje da u osobi izazove</p>	<p>Bale sjena</p> <p>Plava, zelena, crvena, ljubičasta...</p> <p>Posvuda</p> <p>Tako da se dobije privid volumena</p>	<p>- Frontalni rad</p>		
---	---	---	------------------------	--	--

	<p>asocijacije naziva se asocijativnost boja. (zapisuje pojam na ploču)</p> <p>Važno je naglasiti da asocijativnost boja kod svake pojedine osobe ovisi o iskustvima, sjećanjima i emocijama, odnosno za svakoga je to iskustvo jedinstveno.</p> <p>Uzevši asocijativnost u obzir s kojim bi emocijama povezali ovaj drugi rad?</p>	<p>(proizvoljni odgovori)</p> <p>Tugom (ili čime god drugime da kažu)</p>			
<p>2.2 Fokusirano istraživanje</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Potiče ih na samorefleksiju o svojim emocijama <p>Sada okrenite svoj radni listić i pogledajte zadatak na drugoj strani, trebate malo promisliti o svojem općenitom iskustvu tuge. Na papir napišite što je</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Rješavaju radni listić - Promišljaju o svojim emocijama 	<ul style="list-style-type: none"> - Smaostalni rad - Fronatalni rad 	<ul style="list-style-type: none"> - Ispunjavanje listića 	<ul style="list-style-type: none"> - Radni listić

	<p>za vas tuga i kojim bojama bi ju opisali. Također razmislite koje još emocije često idu uz tugu, to može biti ljutnja, povrijeđenost, sram i slično, njih isto pokušajte opisati bojama.</p>				
<p>2.3. Najava zadatka</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Motivira učenike za likovni zadatak - Zadaje likovni zadatak <p>Vaš današnji zadatak je napraviti autoportret, ali tako da on odražava vaš doživljaj tuge. U radu morate koristiti modulaciju i morate koristiti boje koje povezuju sa tugom.</p> <p>Slikati ćete temperama. Dakle pazite da ih lagano razrijedite sa vodom tako da budu poput jogurta. Također kada radite svaki dio papira mora biti ispunjen sa bojom.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Slušaju zadatak 	-frontalni rad	-razgovor	

<p><u>3. PONAVLJANJE</u></p> <p>1min</p>	<ul style="list-style-type: none"> - provjerava jesu li učenici razumjeli pojmove i zadatak <p>Tko će mi ponoviti zadatak?</p> <p>Kako će te ostvariti privid volumena na svom autoportretu?</p> <p>I koje važno svojstvo boja trebate iskoristi pri osmišljanju svojega rada?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ponavljaju pojmove i zadatak <p>Prikazati svoj autoportret gdje se pomoću boja odražava naš doživljaj tuge.</p> <p>Modulacijom</p> <p>Asocijativnost boja.</p>	<p>-frontalan rad</p>	<p>- razgovor</p>	
<p><u>4. REALIZACIJA IDEJE, PRAKTIČNI RAD UČENIKA</u></p> <p>30min</p>	<ul style="list-style-type: none"> - promatra učenike za vrijeme rada - pomaže učenica ako je potrebno 	<ul style="list-style-type: none"> - izvode likovni zadatak - koriste se temperom - kritički promišljaju upotrebu boje u svom radu - primjenjuju modulaciju - promišljaju o svojim emocijama 	<p>- Individualni rad</p>	<p>- praktičan rad</p>	<p>Tempere, kistovi, papir</p>

<p><u>5. (npr.)ANALIZA I VREDNOVANJE OSTVARENIH LIKOVNIH ILI VIZUALNIH RADOVA</u></p> <p>5min</p> <p>5.1. Priprema</p>	<ul style="list-style-type: none"> - priprema učenike za analizu radova - dijeli učenicima listić za analizu <p>Nakon što ste završili stavite svoje radove na jednu hrpu i nakon toga ispunite ovaj listić.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - završavaju sa radom - ispunjavaju listić za analizu - promišljaju emocije u svom radu - argumentiraju svoje odgovore 	<ul style="list-style-type: none"> -frontalni rad - samostalni rad 	<ul style="list-style-type: none"> - ispunjavanje listića 	<ul style="list-style-type: none"> - listić za analizu

<p>5.2. Analiza i vrednovanje likovnih ili vizualnih radova</p>	<ul style="list-style-type: none"> - priprema učenike za analizu - potiče učenike na kritičko gledanje drugih radova - potiče učenike na raspravu o radovima <p>U redu sada se skupite, promotrite malo radove od svojih kolega. Koje boje najviše prevladavaju?</p> <p>Što mislite zašto?</p> <p>Na kojim mjestima su te boje najviše korištene?</p> <p>Što vam to sugerira?</p> <p>Koje je vaše razmišljanje o tuzi? Dali to gledate kao dobru ili lošu stvar? Nešto što je nepotrebno ili suvišno?</p> <p>Da li se ona često spominje u svakidašnjim razgovorima ili temama?</p> <p>Mislite li da bi trebala?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kritički razmatraju radove - promišljaju o bojama na radovima - iznose zaključak na bazi radova - kritički razmatraju emociju tuge <p>Plava, ljubičasta, zelena....</p> <p>(proizvoljni odgovori)</p> <p>(proizvoljni odgovori)</p> <p>(proizvoljni odgovori)</p>	<p>-grupni rad</p>	<p>-razgovor</p>	<p>- radovi učenika</p>
--	--	---	--------------------	------------------	-------------------------

	<p>Kako su ova predavanja utjecala na vaš doživljaj tuge?</p> <p>Nadam se da su vam ova tri predavanja bila zanimljiva i da ste osvijestili važnost zdravog nošenja sa emocijom tuge. To je sve za danas, lijep pozdrav.</p>	<p>(proizvoljni odgovori)</p> <p>(proizvoljni odgovori)</p> <p>(proizvoljni odgovori)</p> <p>(proizvoljni odgovori)</p>			
--	--	---	--	--	--

IV. PLAN PLOČE

Naziv teme

Kako ja doživljavam tugu – asocijativnost i modulacija boja

Ključni pojmovi:

Modulacija boje

Asocijativna vrijednost boje

7.2. Druga faza

7.2.1. Prvi nastavni dvosat

Ime i prezime studenta: Nikola Marinčić

Škola: Osnovna škola Trnje

Razredni odjel: 7. razred

Školska godina: 2023./2024.

Dan izvedbe: 13. 11. 2023.

Priprema za nastavni sat:

Naziv NT/J

Vrijeme i osjećaji – asocijativnost boja i toplo-hladni kontrast

Iz nastavne teme: Zajedno smo različiti

Tip sata: Obrada novog nastavnog sadržaja

I. CILJ I ISHODI UČENJA U NASTAVNOJ JEDINICI (znanja, vještine i stavovi)

Odgojno-obrazovni cilj nastavnog sata:

Objasniti učenicima toplo-hladni kontrast boja i asocijativnost boja. Kroz motiv i likovni problem potaknuti učenike na promišljanje o svojim emocijama.

ISHOD UČENJA(postignuća učenika/kompetencije/znanja, vještine, vrijednosti i stavovi)

Učenik će moći:

- Objasniti što je asocijativnost boja
- Objasniti što je toplo-hladni kontrast boja
- Upotrijebiti tople ili hladne boja u rješavanju likovnog problema
- Upotrebom asocijativnost boja izraziti svoje emocije

II. DIDAKTIČKO-METODIČKI PODACI O NASTAVNOJ JEDINICI

Etape nastavnog sata :	<p>1. Šire istraživanje – 5 min</p> <p>2. Fokusrano istraživanje -9 min</p> <p>3. Ponavljanje -1 min</p> <p>4. Realizacija ideje, npr. praktični rad učenika/ individualno i poticaj/učitelj – 105 min</p> <p>5. Analiza i vrednovanje ostvarenih likovnih radova 10 min.</p>
Likovno područje:	Oblikovanje na plohi – 2D
Nastavna tema:	Zajedno smo različiti
Međupredmetna tema:	<p>Osobni i socijalni razvoj</p> <ul style="list-style-type: none"> - osr A.3.1. - Razvija sliku o sebi - osr A.3.2. – Upravljanje emocijama i ponašanjem
Ključni pojmovi:	Toplo-hladni kontrast, asocijativnost boja
Likovni elementi:	Boja
Elementi gradnje likovne sintakse:	Kontrast
Likovni motiv:	Prikazati vremensku priliku koja odražava odabranu emociju učenika pomoću odabranih boja
Likovni problem:	Kontrastom asocijativnih vrijednosti toplih i hladnih boja oblikovati cjelinu
Likovno tehnička sredstva:	Pastela
Likovno-umjetnička djela vezana uz nastavnu jedinicu:	<p>Vincent van Gogh, <i>Francuski romani</i>, 1888., ulje na platnu, 73,2 x 53 cm</p> <p>Henri Matisse, <i>Mrtva priroda sa zelenom komodom</i>, 1928., ulje na platnu, 46 x 56 cm</p>
Oblici rada:	<p>sociološki oblik rada: individualan rad, rad u skupini</p> <p>psihološki oblik rada: po imaginaciji</p>
Metode poučavanja i načini na koje učenici uče:	Planirana igra, stvaranje i provjeravanje hipoteza, rezimiranje i bilježenje, povezivanje i zaključivanje
Mediji (nastavna sredstva i pomagala):	Listići za analizu, reprodukcije radova, kvadratići sa bojama i listići za lijepljenje

Korelacija:	OŠ HJ B.8.4. Učenik se stvaralački izražava prema vlastitome interesu potaknut različitim iskustvima i doživljajima književnoga teksta.
Literatura:	a) Za učenike (<i>udžbenici, priručnici i drugi izvori znanja</i>): 3. Martina Kosec, Romana Nikolić, Petra Ružić, <i>Opažam, oblikujem/udžbenik za 7. razred osnovne škole</i> , Profil Keltt, Zagreb, 2020.
	b) Za nastavnika (<i>stručno-znanstvena, metodička, pedagoška, psihološka</i>): 5. Kurikulum za nastavni predmet Likovna Kultura 6. Chabot, Daniel, <i>Emocionalna pedagogija: osjećati kako bi se učilo – kako uključiti emocionalnu inteligenciju u vaše poučavanje</i> , Educa ; 85, Zagreb, 2009.

III. RAZRADA NASTAVNOG SATA ("SCENARIJ")

ETAPE NASTAVNOG SATA	UČITELJ	UČENIK	OBLICI RADA	METODE RADA	NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA
<p>1. ŠIRE ISTRAŽIVANJE</p> <p>5 min</p> <p>1.1. Priprema</p>	<ul style="list-style-type: none"> - pozdravlja učenike i ukratko predstavlja temu današnjeg sata - dijeli kuvertu sa pomagalima za nastavu i priprema učenike za rad <p>Dobar dan, ja sam Nikola Marinčić i s vama ću raditi sljedeća tri nastavna sata.</p> <p>Danas ćemo se baviti bojama i vremenskim pojavama, pa se za početak podijelite u 5 skupina.</p> <p>Student svakoj skupini da kuvertu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - pozdravljaju studenta - pripremaju se za rad 	- frontalni	- Razgovor	
<p>1.2 Ponavljanje, usmjeravanje pažnje i motivacija za nast. sadržaj</p>	<ul style="list-style-type: none"> - objašnjava učenicima meori <p>Prvo što će te odraditi je igrati memori. Morate nasumično promiješati kvadratiće koje imate, posložiti ih naopačke na stol i onda pokušati pogodite parove boja. Svima jasno?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Igraju memori - Povezuju boje istih nijansi - Pamte pozicije pojedinih boja - Prepoznaju razlike u nijansama iste boje 	- Rad u grupi	- planirana igra	- memori

	Možete krenuti.				
<p><u>2. FOKUSIRANO</u> <u>ISTRAŽIVANJE I</u> <u>ANALIZA</u> <u>LIKOVNOG</u> <u>DJELA</u></p> <p>9 min</p> <p>2.1.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Vodi učenike kroz zadatke - Objašnjava toplo-hladni kontrast i asocijativnost boja - Zapisuje pojmove na ploču <p>Sada pogledajte ove dvije slike na ploči. Povežite boje koje ste koristili za memori sa slikom za koju mislite da najviše odgovara, ne morate iskoristiti sve boje ali pokušajte što više.</p> <p>Kakve boje prevladavaju kod ove slike? (pokazuje na Matissa)</p> <p>A kakve kod ove? (pokazuje na van Gogha)</p> <p>Kakve su te boje u odnosu jedna na drugu?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Izvršavaju zadatak - Zapisuju svoje asocijacije i zaključke - Povezuju ih sa reprodukcijama - Argumentiraju ih - Pišu ključne pojmove na ploču 	<ul style="list-style-type: none"> - Grupni rad - Frontalni rad 	<ul style="list-style-type: none"> - istraživački zadatak - Istraživanje - povezivanje 	<ul style="list-style-type: none"> - papirići - prezentacija - reprodukcije - magnetići - ljepljivi papirići

	<p>Takav odnosno između boja naziva se toplo hladni kontrast. (zapisuje na ploču)</p> <p>Sada će svatko od vas dobiti po dva papirića. Po jedan papirić će te zalijepiti pokraj svake slike. A na njih morate napisati jednom riječju što mislite kakvo je bilo vrijeme kada se slikala ova slika. Kada ste napisali zalijepite papirić pokraj slike za koju ste pisali.</p> <p>Dobit će te još dva papirića i isto kao i malo prije odgovoriti na pitanje i zalijepiti pokraj slike. Pitanje glasi: „Što mislite kako se umjetnik osjećao kada je slikao ovu sliku?“</p> <p>Nakon što su svi učenici odgovorili i zalijepili student naglas pročita kakvi su odgovori za vrijeme bili ispod van Gogha.</p> <p>Nastavlja sa pitanjem zašto se dali takve odgovore?</p> <p>Dakle boja vas je podsjećala na takvo vrijeme.</p> <p>(Nakon toga čita naglas odgovore za) emocije.</p>				
--	---	--	--	--	--

<p>2.2. Najava zadatka</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Objašnjava likovni zadatak i tehniku pastel - Vodi učenike na putovanje u maštu - Usmjerava učenika na promišljanje o emocijama i samorefleksiju <p>Sada se opustite, ugodno se smjestite na svoja mjesta i zatvorite oči. Fokusirajte se na moje riječi i pustite da vas mašte i asocijacije povedu.</p> <p>Prisjetite se kako se osjećate kada ste sretni, kako vam se tijelo osjeća tada, što želite raditi, skakati, plesati, vrištati? Kakve su vam misli?... zamislite se negdje vani, kakvo bi bilo vrijeme. Dali vam je toplo ili hladno? Kojim bojama bi opisali taj osjećaj, to vrijeme?</p> <p>No kao i sve u životu i taj osjećaj polako prolazi... sreća polako nestaje iz vašeg tijela i obuzima vas druga emocija... osjećate neku nelagodu, frustraciju, žalost, možda čak i strah, možda vam se plače ili vam samo nije stalo do ničega</p> <p>Koju to emociju osjećate? Kako vam se tijelo osjeća? Hladno, tromo, usporeno?... opet se zateknete vani, kakvo je sada vrijeme, dali vam ono odgovara ili smeta? Koje boje sada prevladavaju?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - slušaju zadatak - koriste maštu kao alat za razvoj ideja i utvrđivanje novog gradiva - stvaraju interne poveznice između emocija, vremenskih prilika i boja - prisjećaju se svojih prijašnjih iskustava 	<p>-frontalni rad</p>	<p>-razgovor</p>	
-----------------------------------	--	--	-----------------------	------------------	--

	<p>Otvorite oči i malo se razbudite. Kako vam je bilo malo maštati? Upravo će ovo o čemu ste sada razmišljati biti zadatak za danas. Morate odabrati emociju sreće ili tuge i onda prikazati tu emociju kroz neku vremensku priliku. Ovisno koju emociju odaberete morate koristiti boje koje podsjećaju na tu emociju. Prisjetite se asocijativnosti boja i pogledajte na ploču slike koje imate kao primjere.</p> <p>Tehnika koju će te koristiti je pastela. Ona spada pod slikarske tehnika, radi toga cijeli papir mora biti ispunjen bojom, ne smije biti praznog prostora.</p>				
<p><u>3. PONAVLJANJE</u></p> <p>1min</p>	<p>- provjerava jesu li učenici razumjeli pojmove i zadatak</p> <p>Tko će mi ponoviti zadatak?</p> <p>Što je asocijativnost boja?</p> <p>Možete započeti.</p>	<p>- ponavljaju pojmove i zadatak</p> <p>Odabrati sreću ili tugu i prikazati ju kroz neku vremensku priliku i moramo koristiti za to prigodne boje.</p> <p>Mogućnost boja da nas podsjećaju na nešto.</p>	<p>-frontalan rad</p>	<p>- razgovor</p>	

<p><u>4. REALIZACIJA IDEJE, PRAKTIČNI RAD UČENIKA</u></p> <p>105min</p>	<ul style="list-style-type: none"> - promatra učenike za vrijeme rada - pomaže učenica ako je potrebno 	<ul style="list-style-type: none"> - izvode likovni zadatak - koriste se pastelom - kritički promišljaju o odabiru boje - razlikuju tople i hladne boje - promišljaju o načinu prikazivanja vremenskih motiva 	<p>- Individualni rad</p>	<p>- praktičan rad</p>	<p>Pastela, papir</p>
<p><u>5. (npr.)ANALIZA I VREDNOVANJE OSTVARENIH LIKOVNIH ILI VIZUALNIH RADOVA</u></p> <p>10 min</p> <p>5.1. Priprema</p>	<ul style="list-style-type: none"> - priprema učenike za analizu radova <p>Uredu kada ste svi završili složite radove na jednu hrpu i vratite se na svoja mjesta.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - završavaju sa radom - pripremaju se za analizu radova 	<p>-frontalni rad</p>	<ul style="list-style-type: none"> - razgovor 	

<p>5.3. Analiza i vrednovanje likovnih ili vizualnih radova</p>	<ul style="list-style-type: none"> - dijeli učenicima listiće za analizu - pozdravlja učenike <p>Ispunite ovaj listić i nakon toga ste slobodni.</p> <p>Lijep pozdrav</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rješavaju radni listić - analiziraju svoj rad - promišljaju koliko često osjećaju emociju koju su radili 	<p>-samostalni rad</p>	<p>- ispunjavanje listića</p>	<p>- listići za analizu</p>
--	---	---	------------------------	-------------------------------	-----------------------------

IV. PLAN PLOČE

Naziv teme

Vrijeme i osjećaji – asocijativnost boja i
toplo-hladni kontrast

Ključni pojmovi:

Toplo-hladni kontrast

Asocijativnost boja

Likovno-umjetničko djelo:

Vincent van Gogh, *Francuski romani*, 1888., ulje na platnu, 73,2
x 53 cm

Henri Matisse, *Mrtva priroda sa zelenom komodom*, 1928., ulje
na platnu, 46 x 56 cm

7.2.2. Drugi nastavni dvosat

Ime i prezime studenta: Nikola Marinčić

Škola: Osnovna škola Trnje

Razredni odjel: 7. razred

Školska godina: 2023./2024.

Dan izvedbe: 29.11.2023.

Priprema za nastavni sat:

Naziv NT/J

Sjećanje tuge - Proporcije

Iz nastavne teme: Zajedno smo različiti

Tip sata: Obrada novog nastavnog sadržaja

I. CILJ I ISHODI UČENJA U NASTAVNOJ JEDINICI (znanja, vještine i stavovi)

Odgojno-obrazovni cilj nastavnog sata:

Cilj nastavnog sata je objasniti učenicima proporcije i omjer, te potaknuti na promišljanje svojih prijašnjih iskustava tuge kao i kritičko razmatranje svojih postupaka u tim trenucima.

ISHOD UČENJA(postignuća učenika/kompetencije/znanja, vještine, vrijednosti i stavovi)

Učenik će moći:

- Objasniti što su proporcije
- Razlikovati omjer i razmjer
- Upotrijebiti proporcije u svojem likovnom radu
- Kritički obrazložiti svoja prijašnja iskustva tuge
- Kritički obrazložiti svoje prošle postupke

II. DIDAKTIČKO-METODIČKI PODACI O NASTAVNOJ JEDINICI

Etape nastavnog sata :	<p>1. Šire istraživanje – 7 min</p> <p>2. Fokusrano istraživanje -7 min</p> <p>3. Ponavljanje -1 min</p> <p>4. Realizacija ideje, npr. praktični rad učenika/ individualno i poticaj/učitelj – 105 min</p> <p>5. Analiza i vrednovanje ostvarenih likovnih radova 10 min.</p>
Likovno područje:	Oblikovanje na plohi – 2D
Nastavna tema:	Zajedno smo različiti
Međupredmetna tema:	<p>Osobni i socijalni razvoj</p> <ul style="list-style-type: none"> - osr A.3.1. - Razvija sliku o sebi - osr A.3.2. – Upravljanje emocijama i ponašanjem
Ključni pojmovi:	Proporcije i omjeri
Likovni elementi:	Crta
Elementi gradnje likovne sintakse:	Omjer
Likovni motiv:	Prikazati sebe i objekt koji mi je pomogao nositi se sa tugom
Likovni problem:	Različitim omjerima linija oblikovati cjelinu
Likovno tehnička sredstva:	Ugljen
Likovno-umjetnička djela vezana uz nastavnu jedinicu:	/
Oblici rada:	<p>sociološki oblik rada: individualan rad, rad u skupini</p> <p>psihološki oblik rada: po imaginaciji</p>
Metode poučavanja i načini na koje učenici uče:	rezimiranje i bilježenje, nelingvistički prikazi, kritičko promišljanje i argumentiranje, magareći most
Mediji (nastavna sredstva i pomagala):	Karte, listići
Korelacija:	<p>MAT OŠ B.7.3.</p> <p>Primjenjuje proporcionalnost i obrnutu proporcionalnost.</p>

Literatura:	a) Za učenike (<i>udžbenici, priručnici i drugi izvori znanja</i>): 4. Martina Kosec, Romana Nikolić, Petra Ružić, <i>Opažam, oblikujem/udžbenik za 7. razred osnovne škole</i> , Profil Keltt, Zagreb, 2020.
	b) Za nastavnika (<i>stručno-znanstvena, metodička, pedagoška, psihološka</i>): 7. Kurikulum za nastavni predmet Likovna Kultura 8. Chabot, Daniel, <i>Emocionalna pedagogija: osjećati kako bi se učilo – kako uključiti emocionalnu inteligenciju u vaše poučavanje</i> , Educa ; 85, Zagreb, 2009.

III. RAZRADA NASTAVNOG SATA ("SCENARIJ")

ETAPE NASTAVNOG SATA	UČITELJ	UČENIK	OBLICI RADA	METODE RADA	NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA
<p>1. ŠIRE ISTRAŽIVANJE</p> <p>5 min</p> <p>1.1. Priprema</p>	<ul style="list-style-type: none"> - pozdravlja učenike i ukratko predstavlja temu današnjeg sata - dijeli radne materijale <p>Dobar dan, ja sam Nikola Marinčić, student sa akademije i danas ću vam održati nastavni sat.</p> <p>Malo ćemo se osvrnuti na vaša prošla iskustva i kako ste se s njima nosili.</p> <p>Podijelite se u četiri grupe.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - pozdravljaju studenta - pripremaju se za rad 	- frontalni	- Razgovor	
<p>1.2 Ponavljanje, usmjeravanje pažnje i motivacija za nast. sadržaj</p>	<ul style="list-style-type: none"> - objašnjava učenicima zadatak - usmjerava pažnju učenika - analizira zadatak sa učenicima - objašnjava proporcije, omjer i razmjer <p>Savaka grupa pred sobom ima po tri karte, odaberite jednu koju će te zadržati.</p> <p>Ta karta će biti završetak priče koju će te sada osmišljavati. Ostatak priče će te smisliti pomoću špila karata koje ću vam sada podijeliti. Imate 2</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Izvršavaju zadatak - Smišljaju priču pomoću karata - Prepričavaju osmišljenu priču - Slušaju priče drugih grupa - Analiziraju karte <p>(učenici biraju)</p>	Rad u grupi	<ul style="list-style-type: none"> - Osmišljavanje priče - Rad s ilustrativnim izvorima/vizualnim materijalima 	- ilustrirane karte

	<p>minute da odaberete 5-6 karata iz tog šila od kojih će te osmisliti priču.</p> <p>Dakle vaš zadatak je sada od karata koje ste odabrali složiti priču. Dakle nemojte smišljati priču pa onda slagati karte nego prema kartama koje imate, pomoću asocijacija i vaše mašte složite priču, te naravno jednu od one prve tri karte stavite kao završetak priče.</p> <p>Možete početi.</p> <p>Uredu, sada će grupe svaka pojedinačno doći pred ploču, pomoću magnetića naljepiti svoju priču na ploču i zatim ju ostalima ispričati.</p> <p>Kakve su vam bile priče?</p> <p>Dobro, sada pogledajte ovu kartu (student pokazuje kartu na kojoj je očita razlika u veličini dva elementa)</p> <p>Kakvi su ovi elementi jedan naspram drugoga?</p>	<p>(učenici odabiru)</p> <p>Učenici pričaju svoje priče</p> <p>Proizvoljni odgovori učenika, očekivano nešto na tužniju ili žalosniju stranu.</p>			
--	--	---	--	--	--

	<p>Tako je, jedan je veći, drugi je manji. Takve odnose veličina nazivamo proporcije.</p> <p>Na ovoj karti imamo koliko veličina?</p> <p>Kada imamo odnos samo dviju veličina to nazivamo omjer.</p> <p>Koliko odnosa veličina imamo na ovoj karti (student pokazuje kartu koja na sebi ima više odnosa veličina)</p> <p>Kada imamo odnos više veličina to nazivamo razmjer.</p> <p>(kako su pojmovi izgovoreni tako ih student zapisuje na ploču)</p>	<p>Jedan je veći od drugoga.</p> <p>Dvije</p> <p>Četiri</p>			
--	--	---	--	--	--

<p><u>2. FOKUSIRANO</u> <u>ISTRAŽIVANJE</u></p> <p>4 min</p> <p>2.1.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Objašnjava zadatak - Objašnjava kompoziciju <p>Uredu, sada ću vam podijeliti radne listiće, nisu za ocjenu, ali molim vas uzmite si vremena i dobro promislite o pitanjima i svojim odgovorima. Ovo nećete morati čitati naglas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Izvršavaju zadatak - Prisjećaju se svojih prošlih iskustava - Kritički razmatraju svoja prošla iskustva - Promišljaju kako se nose sa emocijama 	<ul style="list-style-type: none"> - Samostalni rad - Frontalni rad 	<ul style="list-style-type: none"> - Ispunjavanje listića - Bilježenje i rezimiranje - istraživanje 	<ul style="list-style-type: none"> - radni listić
--	---	--	---	--	--

<p>2.3. Najava zadatka</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Motivira učenike za likovni zadatak - Vodi učenike kroz putovanje u maštu - zadaje likovni zadatak <p>Vaš zadatak je vezan uz odgovore iz radnog listića. U zadatku će te morati prikazati sebe i motiv koji ste napisali u trećem zadatku radnog listića. Sada me dobro slušajte da razumijete zadatak.</p> <p>Za ovo će te koristiti ugljen, pazite da dobro centrirate rad u formatu i nemoj te koristiti olovke za skice.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Slušaju zadatak 	<p>-frontalni rad</p>	<p>-razgovor</p>	
-----------------------------------	--	--	-----------------------	------------------	--

<p><u>3. PONAVLJANJE</u></p> <p>1min</p>	<ul style="list-style-type: none"> - provjerava jesu li učenici razumjeli pojmove i zadatak <p>Tko će mi ponoviti zadatak?</p> <p>Koji je ključni element u likovnom zadatku?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ponavljaju pojmove i zadatak <p>Prikazati sebe i predmet iz trećeg zadatka tako da omjer odražava intenzivnost osjećaja iz prvog zadatka</p> <p>Proporcije.</p>	<p>-frontalan rad</p>	<p>- razgovor</p>	
<p><u>4. REALIZACIJA IDEJE, PRAKTIČNI RAD UČENIKA</u></p> <p>30min</p>	<ul style="list-style-type: none"> - promatra učenike za vrijeme rada - pomaže učenica ako je potrebno 	<ul style="list-style-type: none"> - izvode likovni zadatak - koriste se ugljenom - kritički promišljaju kompoziciju i proporcije u radu - primjenjuju omjer ili razmjer u radu - promišljaju o svojim emocijama 	<p>- Individualni rad</p>	<p>- praktičan rad</p>	<p>Ugljen, natur papir</p>

<p><u>5. (npr.)ANALIZA I VREDNOVANJE OSTVARENIH LIKOVNIH ILI VIZUALNIH RADOVA</u></p> <p>5min</p> <p>5.1. Priprema</p>	<p>- priprema učenike za analizu radova</p> <p>Završavajte i skupite sve svoje radove na jedno mjesto i okupite se oko njih.</p>	<p>- završavaju sa radom</p> <p>- pripremaju se za analizu radova</p>	-frontalni rad		
<p>5.2. Ponavljanje</p>	<p>- podsjeca učenike na pojmove i zadatak</p> <p>Kojim pojmovima smo se danas bavili?</p> <p>Što su proporcije?</p>	<p>- prisjećaju se pojmova i zadatka</p>	-frontalni rad	-razgovor	

	A što su omjer i razmjer?	Proporcije, omjer i razmjer Odnosi veličina Omjer odnosu dviju veličina a razmjer odnos više veličina.			
5.3. Analiza i vrednovanje likovnih ili vizualnih radova	<ul style="list-style-type: none"> - priprema učenike za analizu - zadaje učenicima zadatke za analizu - potiče učenike na kritičko gledanje drugih radova - potiče učenike na raspravu o radovima <p>Dali netko želi podijeliti priču iza svojeg rada?</p> <p>Kakve ste emocije prikazivali?</p> <p>Kakve su proporcije u vašim radovima?</p> <p>Što to znači, kakve su bile vaše emocije?</p> <p>Misli te li da je uredu, da je to normalno?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kritički razmatraju radove - promišljaju o proporcijama u radu - iznose zaključak na bazi radova - kritički razmatraju emociju tuge <p>Učenici ako žele izlažu svoje priče.</p> <p>Tužne, žalosne, nesretne...</p> <p>Učenici daju svoje odgovore.</p>	-grupni rad	-razgovor	- radovi učenika

	<p>Dakle sve emocije koje osjećate važne su za vas kao pojedince, one su dio vaše osobnosti i kako se nosite s njima utječe na osobe koje će te postati. Iz tog razloga nemoj te ignorirati svoje emocije i zataškavati ih. Prihvatite ih kakve jesu i dopustite si da ih proživite, ali uvijek budite spremi i na dozu kontrole kada za to dođe vrijeme.</p> <p>Nadam se da vam je bilo dobro, to je to za danas. Lijep pozdrav.</p>	<p>Učenici daju svoje odgovore</p> <p>Učenici daju svoje odgovore.</p>			
--	---	--	--	--	--

IV. PLAN PLOČE

PROPORCIJE

OMJER

RAZMJER

A:B

A:B:C:D

Naziv teme

Sjećanje tuge - Proporcije

Ključni pojmovi:

Proporcije

Omjer

Razmjer

7.2.3. Treći nastavni dvosat

Ime i prezime studenta: Nikola Marinčić

Škola: Osnovna škola Trnje

Razredni odjel: 7. razred

Školska godina: 2022./2023.

Dan izvedbe: 13. 12. 2023.

Priprema za nastavni sat:

Naziv NT/J

Scenografija tuge – simetrija i asimetrija kao odraz emotivnog stanja

Iz nastavne teme: Zajedno smo različiti

Tip sata: Obrada novog nastavnog sadržaja

I. CILJ I ISHODI UČENJA U NASTAVNOJ JEDINICI

(znanja, vještine i stavovi)

Odgojno-obrazovni cilj nastavnog sata:

Cilj nastavnog sata je objasniti učenicima simetriju i asimetriju te kroz njih doći do emotivne stabilnosti odnosno nestabilnosti. Kroz to potaknuti učenike na promišljanje o direktnom iskustvu tuge i važnosti te emocije u cjelokupnom procesu rasta.

ISHOD UČENJA(postignuća učenika/kompetencije/znanja, vještine, vrijednosti i stavovi)

Učenik će moći:

- Objasniti što su simetrija i asimetrija
- Objasniti što je scenografije i gdje se koristi
- Kritički obrazložiti svoja prijašnja iskustva tuge
- Iskoristiti simetriju i asimetriju za rješavanje likovnog problema
- prikazati svoje misli i sjećanja kroz vizualni rad

II. DIDAKTIČKO-METODIČKI PODACI O NASTAVNOJ JEDINICI

Etape nastavnog sata :	<p>1. Šire istraživanje – 7 min</p> <p>2. Fokusrano istraživanje -7 min</p> <p>3. Ponavljanje -1 min</p> <p>4. Realizacija ideje, npr. praktični rad učenika/ individualno i poticaj/učitelj – 105 min</p> <p>5. Analiza i vrednovanje ostvarenih likovnih radova 10 min.</p>
Likovno područje:	Oblikovanje na plohi – 2D
Nastavna tema:	Zajedno smo različiti
Međupredmetna tema:	<p>Osobni i socijalni razvoj</p> <ul style="list-style-type: none"> - osr A.3.1. - Razvija sliku o sebi - osr A.3.2. – Upravljanje emocijama i ponašanjem
Ključni pojmovi:	Simetrija i asimetrija, scenografija
Likovni elementi:	Crta
Elementi gradnje likovne sintakse:	Simetrija i asimetrija
Likovni motiv:	Prikazati kako bi izgledala scenografija kada su tužni
Likovni problem:	Oblikovanje motiva scenografije kao simetrične ili asimetrične cjeline
Likovno tehnička sredstva:	Tuš, drvce i kist
Likovno-umjetnička djela vezana uz nastavnu jedinicu:	/
Oblici rada:	<p>sociološki oblik rada: individualan rad, rad u skupini</p> <p>psihološki oblik rada: po imaginaciji</p>
Metode poučavanja i načini na koje učenici uče:	rezimiranje i bilježenje, nelingvistički prikazi, kritičko promišljanje i argumentiranje, magareći most
Mediji (nastavna sredstva i pomagala):	Ploča sa magnetima, pik traka, online anketa, likovne reprodukcije
Korelacija:	<p>OŠ HJ B.7.4.</p> <p>Učenik se stvaralački izražava prema vlastitome interesu potaknut različitim iskustvima i doživljajima književnoga teksta.</p>

Literatura:	a) Za učenike (<i>udžbenici, priručnici i drugi izvori znanja</i>): 5. Martina Kosec, Romana Nikolić, Petra Ružić, <i>Opažam, oblikujem/udžbenik za 7. razred osnovne škole</i> , Profil Keltt, Zagreb, 2020.
	b) Za nastavnika (<i>stručno-znanstvena, metodička, pedagoška, psihološka</i>): 9. Kurikulum za nastavni predmet Likovna Kultura 10. Chabot, Daniel, <i>Emocionalna pedagogija: osjećati kako bi se učilo – kako uključiti emocionalnu inteligenciju u vaše poučavanje</i> , Educa ; 85, Zagreb, 2009.

III. RAZRADA NASTAVNOG SATA ("SCENARIJ")

ETAPE NASTAVNOG SATA	UČITELJ	UČENIK	OBLICI RADA	METODE RADA	NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA
<p>1. ŠIRE ISTRŽIVANJE</p> <p>5 min</p> <p>1.1. Priprema</p>	<ul style="list-style-type: none"> - priprema učionicu za nastavu - dijeli učenike u grupe <p>Pozdrav, već smo se upoznali u prethodna dva nastavna sata, za ovaj se brzo podijelite u dvije grupe</p>	<ul style="list-style-type: none"> - pripremaju se za rad 	<ul style="list-style-type: none"> - frontalni 	<ul style="list-style-type: none"> - Razgovor 	
<p>1.2 Ponavljanje, usmjeravanje pažnje i motivacija za nast. sadržaj</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Objašnjava zadatak - Vodi učenike kroz zadatak - Objašnjava simetriju i asimetriju 	<ul style="list-style-type: none"> - Izvršavaju zadatak - Održavaju ravnotežu - Razmišljaju o ravnoteži unutar formata slike - Izražavaju stabilnost ili nestabilnost pomoću jednostavnih elemenata - Uočavaju razlike između simetrije i asimetrije 	<ul style="list-style-type: none"> - Grupni rad 	<ul style="list-style-type: none"> - Planirana igra 	<ul style="list-style-type: none"> - Ploča sa magnetima

	<p>Za vaš prvi zadatak stanite se u krug, svaka grupa za sebe tako da su vam prsa prema sredini kruga. Sada stabilno stanite na obje noge i lagano gurnite osobu lijevo od sebe.</p> <p>Jeli vam bilo teško održati ravnotežu?</p> <p>Dakle bili ste stabilni, a sada pokušajte stati na jednu nogu, kada ste to uspjeli pokušajte lagano, ali naglašavam lagano gutnuti osobu desno od sebe. Kakva vam je sada bila ravnoteža?</p> <p>Nestabilna, nije ju bilo lako održati. Sada će te na ploči pomoću magneta prikazivati stabilnost i nestabilnost. Jedna grupa će raditi stabilnost a druga nestabilnost. Pokušajte prenesti osjećaj stabilnosti ili nestabilnosti pomoću rasporeda magneta na ploči.</p> <p>Uredu, koja je razlika?</p>	<p>Ne</p> <p>Teško ju je bilo održavati</p>			
--	---	---	--	--	--

	Dakle kod stabilnosti su ravnomjerno raspoređeni a kod nestabilnosti nisu. Kada unutar slike imamo ravnomjerno raspoređene elementa i slika je stabilna to nazivamo simetrijom, a kod asimetrije imamo neravnomjerno raspoređene elemente i slika nije skroz stabilna.	Kod stabilnosti su ravnomjerno raspoređeni magneti a kod nestabilnosti nisu.			
<p><u>2. FOKUSIRANO</u> <u>ISTRAŽIVANJE</u> 4 min</p> <p>2.1.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Objašnjava zadatak - Stvara poveznicu između emocija i simetrije i asimetrije - Objašnjava scenografiju - Student rezimira <p>Uredu sada će svaka grupa dobiti jedan predložak koji će morati prikazati, a prikazati će te ga pomoću svojih tijela unutar ovih pravokutnika na podu, dakle mislite o simetriji i asimetriji kada odlučujete kako će te se razmjestiti.</p> <p>(student dijeli predloške, jedan je ljutnja drugi je smirenost)</p> <p>Imate sada 2 minute da se dogovorite kako će te se rasporediti, kada smišljate stavite najviše naglasak na položaj tijela i raspored, a manje na lice i geste.</p> <p>U redu, sada pokušajte pogoditi koji su predložak imali jedna grupa a koji druga.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Izvršavaju zadatak - Promišljaju o kompoziciji i rasporedu unutar formata - Primjenjuju asimetriju i simetriju - Povezuju simetriju i asimetriju sa emocija 	<ul style="list-style-type: none"> - Grupni rad 	<ul style="list-style-type: none"> - Planirana igra 	<ul style="list-style-type: none"> - Ploča sa magnetima

	<p>Uredu kako ste prepoznali smirenost a kako ljutnju?</p> <p>Dobro, a kako bi prikazali sreću?</p> <p>A, iznenađenost?</p> <p>Dakle kroz simetriju i asimetriju se mogu izraziti emocije. Gdje još možemo pronaći žive ljude kao elemente u nekoj slici?</p> <p>Tako je, kako se uređuje pozornica u kazalištu?</p> <p>Dakle neke razne pozadinske slike, predmeti ili oblici. Te objekte nazivamo scenografija. Što sve na primjer može činiti scenografiju?</p>	<p>Jedni su imali smirenost a drugi ljutnju</p> <p>Smirenost je bila stabilna i simetrična, a ljutnja nestabilna i asimetrična</p> <p>Proizvoljni odgovori</p> <p>Proizvoljni odgovori</p> <p>Video, film, kazalište</p>			
--	--	--	--	--	--

		Pomoću raznih rekvizita. Stol, drvo, planina...			
2.3. Najava zadatka	<ul style="list-style-type: none"> - Motivira učenike za likovni zadatak - Vodi učenike kroz putovanje u maštu - zadaje likovni zadatak <p>Sada se opustite, udobno smjestite, možete i leći na klupu, zatvorite oči i slušajte moje riječi. Pokušajte si zamisliti sve što će te čuti.</p> <p>Nalazite se u udobnoj stolici, kada malo bolje pogledate oko sebe shvatite da se nalazite u kazalištu. Nastupio je muk i predstava samo što nije počela. Razgrće se veliki teški zastor i predstava započene. Izmjenjuju se scena za scene i shvatite da kroz predstavu zaprov gledate svoj život, što ste radili, s kim ste se družili kada ste bili sretni i kada ste bili tužni, malo bolje pogledajte tu zadnju scenu kada ste tužni koje sjećanje vam prvo dolazi. Pogledajte scenografiju u tom trenutku, što ona prikazuje. Koji motivi se sve javljaju, kako su raspoređeni?... Zatim</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Slušaju zadatak - Prisjećaju se svog života - Promišljaju jedno tužno iskustvo - Kritički razmatraju kako je bilo okruženje u tom tužnom iskustvu 	-frontalni rad	-razgovor -putovanje u maštu	

	<p>predstava nastavi dalje i progledate cijeli vaš život i onda otvorite oči kako bi se našli nazad ovdje u učionici.</p> <p>Vaš današnji zadatak će biti prisjetiti se te jedne tužne scene iz vaših života i nacrtati scenografiju za nju. Dakle ne morate crtati ljude već samo scenografiju osim ako su ljudi dio scenografije kao neki pozadinski likovi. Pri izvedbi pazite na simetriju i asimetriju odnosno stabilnost ili nestabilnost u slici.</p> <p>Ovo će te izvesti pomoću tuša sa štapićem ili kistom. Pazite kada crtate da rukama ne pređete preko rada i razmažete sve.</p>				
<p><u>3. PONAVLJANJE</u></p> <p>1min</p>	<p>- provjerava jesu li učenici razumjeli pojmove i zadatak</p> <p>Tko će mi ponoviti zadatak?</p> <p>Na što morate paziti?</p> <p>U redu, možete početi.</p>	<p>- ponavljaju pojmove i zadatak</p> <p>Prikazati scenografiju scene kada smo bili tužni.</p> <p>Simetriju i asimetriju</p>	-frontalan rad	- razgovor	

<p><u>4. REALIZACIJA IDEJE, PRAKTIČNI RAD UČENIKA</u></p> <p>30min</p>	<ul style="list-style-type: none"> - promatra učenike za vrijeme rada - pomaže učenica ako je potrebno 	<ul style="list-style-type: none"> - izvode likovni zadatak - koriste se tušem - kritički promišljaju svoja sjećanja - povezuju tugu i scenografiju - primjenjuju simetriju ili asimetriju - promišljaju o svojim emocijama 	<p>- Individualni rad</p>	<p>- praktičan rad</p>	<p>Tuš, papir, štapić i kist</p>
<p><u>5. (npr.)ANALIZA I VREDNOVANJE OSTVARENIH LIKOVNIH ILI VIZUALNIH RADOVA</u></p> <p>5min</p> <p>5.1. Priprema</p>	<ul style="list-style-type: none"> - priprema učenike za analizu radova <p>Završavajte i skupite sve svoje radove na jedno mjesto i okupite se oko njih.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - završavaju sa radom - pripremaju se za analizu radova 	<p>-frontalni rad</p>		

<p>5.2. Ponavljanje</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podsjeća učenike na pojmove i zadatak - analizira radove <p>Kojim pojmovima smo se danas bavili?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - prisjećaju se pojmova i zadatka <p>Simetrija i asimetrija</p>	<p>-frontalni rad</p>	<p>-razgovor</p>	
<p>5.3. Analiza i vrednovanje likovnih ili vizualnih radova</p>	<ul style="list-style-type: none"> - priprema učenike za analizu - zadaje učenicima zadatke za analizu - potiče učenike na kritičko gledanje drugih radova - potiče učenike na raspravu o radovima <p>Sada mi razvrstajte radove na simetrične i asimetrične.</p> <p>Obadvije grupe prikazuju tugu ali koja je razlika kod asimetrične tuge i simetrične tuge?</p> <p>Što možete zaključiti iz svega ovoga?</p> <p>U redu, sada još sjednite na mjesto i preko vaših mobitela riješite ovu anketu, ona je potpuno anonimna i nitko neće znati što je tko pisao.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kritički razmatraju radove - promišljaju o simetriji i asimetriji - iznose zaključak na bazi radova - kritički razmatraju emociju tuge <p>Proizvoljni odgovori</p>	<p>-grupni rad</p> <p>-samostalni rad</p>	<p>-razgovor</p> <p>- rješavanje ankete</p> <p>- Traženje sličnosti i razlika</p>	<p>- radovi učenika</p> <p>- online anketa</p>

	Nadam se da vam je bilo uredno ova tri tjedan i da ste uživali, uživajte na praznicima i lijep pozdrav.	Izvlače zaključak			
--	---	-------------------	--	--	--

IV. PLAN PLOČE

Naziv teme

Scenografija tuge – simetrija i asimetrija kao odraz
emotivnog stanja

Ključni pojmovi:

Simetrija

Asimetrija

Scenografija